

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Savaşı Çerçevelemek: Dış Basında Barış Pınarı Harekâtının Sunumu

Framing the War: Presentation of the Operation Peace Spring in the Foreign Press

Tolga ÇELİK^{a*}, Süleyman ALDEMİR^b

^aDr.Öğr.Üyesi, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İzmir / TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-1548-4226

^bYüksek Lisans Öğrencisi, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İzmir / TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-1682-3461

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 4 Mayıs 2020

Kabul tarihi: 18 Haziran 2020

Anahtar Kelimeler:

Barış Pınarı Harekâtı,

Çerçeveleme,

Haber Çerçeveleri

ÖZ

Medya iletilerinin toplum üzerinde oluşturduğu etkiler, medya organlarının bazı olayları ve konuları seçip öne çıkarırken bazılarını da bilinçli bir şekilde yayınlamadığı görüşü iletişim alanındaki pek çok çalışmanın tartışma konusu olarak çalışılmaktadır. İletişim alanında son dönemde pek çok çalışmada kullanılan çerçeveleme analizi, haber yapım sürecine etki eden faktörleri, diğer bir deyişle haberlerin ne şekilde ve hangi şartlar altında inşa edildiğini veya bir çerçeve içerisine yerleştirilen haberin okuyucular/izleyiciler tarafından nasıl yorumlandığını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Çerçeveleme kuramına göre haber yapım süreci, içinde bulunduğu toplumsal yapı, güç ilişkileri ve ideolojiden bağımsız olarak düşünülmemelidir. Çerçeveleme kuramı, haberlerin belirli çerçeveler aracılığıyla kurgulanarak var olan güç ve iktidar ilişkilerinin ve egemen söylemin yeniden üretildiğini öne sürmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Suriye'nin kuzeyinde başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'nın, BBC World, Deutsche Welle ve Euronews basın kuruluşları tarafından nasıl çerçvelendiği ele alınmıştır. Çalışmada bu yayın organlarının harekâtın devam ettiği 9 Ekim 2019-17 Ekim 2019 tarihleri arasındaki Twitter hesaplarındaki paylaşımları analize dahil edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, haberlerde sorumluluk atfetme, ahlaki zeminin korunması ve krize çözüm çerçevelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Adı geçen gazeteler, TSK tarafından gerçekleştirilen operasyonu saldırı ve işgal olarak tasvir ederken, Türkiye'yi de yaşanan bu krizin sorumlusu olarak göstermiştir. Ayrıca Türkiye, ahlaki ve insani değerleri gözetmeyen bir ülke olarak çerçelenmiştir. Avrupa ülkelerinin askeri harekâta karşı geliştirdikleri çerçeveler ile söz konusu üç medya organının çizdiği çerçevelerin örtüştüğü görülmektedir. Diğer bir deyişle haberler, Avrupa'da ki egemen siyasi söylemi yeniden üretecek şekilde çerçelenmiştir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received May 04, 2020

Accepted June 18, 2020

Keywords:

Peace Spring Operation,

Framing,

News Frames,

ABSTRACT

The impact of media updates on society, and whether the press deliberately prioritizes particular events and topics while ignoring others have become a matter of scrutiny in numerous studies on communication. Framing analysis, incorporated into many studies on the domain of communication, aims to disclose the factors involved in news preparation; that is, the way news are crafted or how framed news are interpreted by the readers / audience. According to framing theory, news preparation should not be considered independent from the order, power struggles and ideology of the society in which it exists. Framing theory maintains that news are recreated via the utilization of certain frames in order to reflect the discourse of those in power. Taking this into consideration, this study focuses on how Operation Fountain of Peace, initiated in Northern Syria by the Turkish Armed Forces, has been framed by prominent members of press, including BBC World, Deutsche Welle and Euronews. In this study, the posts of these prominent media outlets on their Twitter profiles between 9 October 2019 and 17 October 2019, during which the operation took place, have been subject to analysis. It has been found out in the study that the following frames were incorporated into the news: Attribution of responsibility, preservation of morality and conflict resolution. The aforementioned newspapers depicted the operation carried out by the Turkish Armed Forces as an assault and an invasion while accusing Turkey as the oppressor of this crisis. In addition, Turkey has been framed as a country without moral and humane values. The frames developed by European countries against the military operation appear to align with the ones created by the media organizations mentioned above. In other words, news have been framed in an effort to reproduce the reigning political discourse across Europe.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: tolga.celik@ege.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

According to the general consideration in the field of communication, the media has strong effects on individuals and communities depending on the possibilities it has. The underlying reason for this influence power of the media is that it can decide which issue or event is important for individuals and societies. In other words, what is important for the media is important for individuals and communities, and at this point the media determines which topic or event individuals and communities should think about. While the media's preselection on behalf of individuals and societies by selecting and highlighting certain topics and events, the main issue is media's power of influence how the topic-event chosen by the media is presented and how these issues-events should be interpreted. The main function of the media is to present selected topics and events within a certain political, ideological, economic and cultural context and to establish a guiding effect on individuals and societies.

The framing analysis, which has become increasingly popular in the field of communication in recent years, tries to reveal the conditions under which the news was built, in other words, the factors affecting the news making process. According to the framing theory, the process of news making is shaped by a number of factors such as the social structure, power relations and ideology in which it operates. Framing theory suggests that the relations of power and domination and the dominant discourse are reproduced by editing the news through certain frames. At this point, framing theory is of great importance not only for the media's impact on setting the agenda, but also in terms of how the news is presented.

The aim of this study, based on the statements given above, is to reveal the perspective of how the Peace Spring Operation, launched by the Turkish Armed Forces on October 9, 2019, was presented by BBC World, Deutsche Welle and Euronews, from the perspective of framing theory. Another aim of the study is to examine the extent to which the political frameworks put forward by some European countries, such as Germany, France and England, which oppose the said military operation, have been adopted by the media organizations. In the study, framing analysis put forward by Entmann was used. According to Entmann's framing analysis, there are three types of frameworks: attaching responsibility in the news in case of a serious crisis or war, protecting the moral ground and crisis resolution frameworks. In addition to these frameworks, how the event / events and actors are defined is of great importance.

Based on the framing analysis functionalized by Entmann, this study seeks answers to the following questions: Who is put in the target as the responsible for the event? How is the event portrayed and described? How are actors defined? What kind of moral debate and justifications / accusations are expressed in the news? What are the suggestions to solve the crisis? What actions are suggested in the news discourse?

In addition to these questions, which actors are included in the news and which actors are excluded, in other words, who are the actors whose words are mentioned and quoted are among the topics of analysis.

As stated above, according to the framing theory, the news is shaped by a number of social, political, economic and cultural factors, and eventually, the relations of power and domination and dominant discourses are reproduced through the news embedded within certain frames. Indeed, many studies conducted up to this time revealed this situation. Studies conducted by Chomsky (2018), Liebes (1992), Katz (1992), and Özçetin and Hawks (2018) reveals a great similarity between the media's frameworks in situations such as war and crisis and the frameworks which are put forward by political actors. In other words, it is understood that media frameworks become politicized in important issues and events and that the media follows the dominant discourse by maintaining the existing relations of power and domination.

While some countries supported the military operation initiated by the Turkish Armed Forces on 9 October 2019, some European countries led by Germany, England and France reported that they were against the operation. Based on this information, it is assumed that the three media organs selected as a sample hold the Turkish side responsible for civil / military losses or injuries, civilian migration movements and various negativities that may arise as a result of military action, in other words, they frame the Turkish side as responsible for the problem. In addition, it is assumed that all three media outlets do not see military action as a legitimate operation but describe the incident as an "invasion" or "attack", and in parallel to this situation depict the Turkish side as an occupying force. Another assumption is that all three media outlets do not comply with the international law rules of the military operation, that the operation in question does not sit on a moral ground, the operation is not supported in the international arena, and it frames the Turkish side as an actor who does not protect the moral ground. Our last assumption is that the mentioned media organizations frame the Turkish side as an actor who is free from a compromising attitude and does not contribute to the solution while bringing the solution proposals regarding the military operation to the agenda.

According to the survey results, aforementioned media organizations are considering Turkey as responsible for this ongoing crisis, while depicting the operations carried out by Turkish Armed Forces as invasion and occupation. In addition, Turkey has been framed as a country that do not respect moral and human values. It is observed that the political frameworks put forward by some European countries such as Germany, France and the UK against the military operation overlap with the frameworks of these three media outlets. In other words, it is seen that media frameworks are politicized, and the media reproduces existing power and domination relations and dominant discourse by circulating them.

Giriş

İletişim alanında yapılan çalışmalarda, medyanın insanlar üzerinde güçlü etkiler bıraktığına, insanların dünyayı medya vasıtasıyla anlamlandırdıklarına inanılmaktadır. Liberal-çoğulcu yaklaşım içinde yer alan gündem koyma ve saptama kuramına göre, medya kamuoyu için önemli olay ve konuları seçmekte böylece bireylerin hangi konu ve olaylar hakkında düşünmesi gerektiğini belirleyebilme gücüne sahip olmaktadır. Bu kurama göre, ilk aşamada, medya kendi gündemini belirleyerek bir karara varmakta, ikinci aşamada ise, kamuoyunun gündemini belirlemektedir. Bu yaklaşımın temel savlarından biri de medyanın insanların nasıl düşüneceklerini belirleme noktasında kesin bir etkiye sahip olmasa da hangi konu hakkında düşüneceğini belirleme noktasında etkisi olduğudur. Bu noktada, ekonomik, siyasi ve toplumsal bir sorunun/olayın kamuoyuna göre önemli ve öncelikli olup olmadığı, medya organlarının gündemine bakarak anlaşılmaktadır.

Son yıllarda iletişim alanında, sıklıkla kullanılan çerçeveleme kuramı, haberlerin belli yönlerini seçip ön plana çıkarılarak önemli hale getirildiğini, belli yönlerinde de dışlanıp önemsizleştirildiğini böylece haberlerin ne şekilde yorumlanması gerektiği konusunda okuyucuların/izleyicilerin üzerinde yönlendirme yapıldığını öne sürmektedir. Bu yaklaşıma göre haberler inşa edilirken belirli çerçeveler içerisine yerleştirilmekte, kamuoyu da bu çerçeveler ışığında haberleri değerlendirmekte ve yorumlamaktadır. Bu noktada çerçeveleme kuramı, yukarıda sözü edilen medyanın kamuoyu üzerindeki yönlendirici gücüne vurgu yapması bakımından büyük önem taşımaktadır. Zira gündem koyma ve saptama yaklaşımı, hangi konuların önemli ve öncelikli olduğunu belirlemede medyanın gücü hakkında bir perspektif sunmasına rağmen kamuoyunun ne şekilde düşünmesi gerektiği noktasında medyanın kamuoyu üzerinde büyük bir etkiye sahip olup olamayacağını kesin olarak bilinemeyeceğini varsaymaktadır. Çerçeveleme kuramı, medyanın haberleri belirli çerçeveler içine yerleştirerek sunduğunu böylece kamuoyuna bazı anlam setleri sunduğunu öne sürerek, gündem koyma ve saptama yaklaşımının bu noktadaki eksikliğini kapatmaktadır.

Bu noktada, toplumu ilgilendiren siyasi, ekonomik ve sosyal bir olayın veya problemin medyada haber olarak sunumu sırasında hangi çerçeveler içerisine yerleştirildiği büyük önem taşımaktadır. Haberlerde, bir olayın veya problemin taraflarının hangi çerçeve içine alındığı ve kimin veya kimlerin sorunun kaynağı olarak gösterildiği diğer bir deyişle olaya veya probleme taraf olan aktörlerin ne şekilde sunulduğu, söz konusu haberlerin toplumda var olan egemen güç ilişkilerini ve egemen/başat söylemin yeniden üretilip üretilmediğini anlamamız açısından önemlidir. Zira haberi inşacı bir pratik olarak gören çerçeveleme kuramına göre, gazetecilik eylemlerini toplumun içerisinde var olan siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel bağlamlardan ayrı düşünmek olanaksızdır.

Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde yürüttüğü askeri operasyonlar iç siyasette gündeme oturduğu gibi dış siyasette de ana gündem maddelerinden biri olmuştur. Azerbaycan, Katar, Macaristan ve Pakistan gibi ülkeler Türkiye tarafından başlatılan askeri harekâtı desteklerken, başta Almanya ve Fransa olmak üzere İngiltere, Kanada, Suudi Arabistan ve İran gibi ülkeler ise söz konusu harekâta karşı olduklarını bildirmişler, hatta bazı Avrupa ülkeleri Türkiye'ye operasyonu durdurma çağrısında bulunmuş ve durdurulmaması durumunda yaptırım uygulanmasını gündeme getirmişlerdir. Bu çalışma, Avrupa ülkelerinin Türkiye Cumhuriyeti tarafından yürütülen askeri operasyona karşı sahip olduğu resmi siyasi çerçevenin uluslararası medya organları tarafından benimsenip benimsenmediğini ortaya koymaktır. Diğer bir ifadeyle, "Barış Pınarı" harekâtının haberlerde nasıl çerçvelendiğini ve harekâta karşı çıkan Avrupa ülkelerinin çerçeveleriyle uluslararası medya organlarının ortaya koyduğu çerçevelerin örtüşüp örtüşmediğinin ortaya konması çalışmanın amacını teşkil etmektedir.

Çerçeveleme Kuramı ile Haberi Çerçevelemek

Medya araçları tüm toplumlar için en önemli enformasyon kaynağı olarak varlıklarını sürdürme gelmişlerdir. Medya araçlarının atası olarak kabul edebileceğimiz gazeteler, 16. asırda özellikle ticaretle uğraşan kişiler için etkili bir enformasyon kaynağı olmuş ve gücünü radyonun icadına kadar önemli ölçüde muhafaza etmeyi başarmıştır. Radyonun icat edilmesinden kısa bir süre sonra ortaya çıkan televizyon, sahip olduğu teknolojik olanaklar sayesinde haleflerini geride bırakmış ve en önemli enformasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmıştır. Her ne kadar geçen yıllar içerisinde teknolojik yeniliklerle birlikte medya araçları çeşitlilik gösterse de medyanın toplumlar için en önemli ve etkili enformasyon kaynağı olduğu gerçeği değişmemiştir.

Medyanın gün geçtikçe toplumların hayatında daha önemli bir yere sahip olması, iletişim araştırmacılarının medya alanına yönelmelerine yol açmıştır. Nitekim 20. yüzyılın başlarında Amerikan Chicago Okulu, medya araçlarının toplum üzerindeki etkilerine odaklanmıştır. Söz konusu dönemde, medyanın bir propaganda aracı gibi işlediğini ve medya araçlarının oldukça güçlü ve örgütlü olduğunu, bireylerin ise bu güçlü ve örgütlü makine karşısında güçsüz durumda olduğu ileri sürülmüştür (Özçetin, 2018, s.86). Diğer bir ifadeyle söylenecek olursa medya araçları, toplum üzerinde güçlü etkiler bırakmakta ve onların düşüncelerini yönlendirebilen bir aygıt olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde, medyanın toplum üzerinde sanıldığı aksine güçlü etkiler bırakmadığı, ancak toplum üzerinde sınırlı bir etkiye sahip olabileceği öne sürülse de televizyon gibi gündelik hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelen güçlü bir medya aracının varlığı, tekrar güçlü etkiler paradigmasına dönülmesine yol açmıştır (Özçetin, 2018, s. 116). Ancak ikinci güçlü etkiler paradigması, 20. yüzyıldaki güçlü etkiler paradigmasından farklı olarak, medyanın uzun dönemde, dolaylı ve sadece davranışsal etkilerinin olmadığı fikrine dayanmaktadır.

Güçlü etkiler paradigmasına döndükten sonra ortaya atılan “gündem koyma ve saptama (agenda-setting)” yaklaşımı bu düşüncenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyler dış dünyaya ilişkin bilgilere doğrudan kendisi ulaşamamakta bu nedenle bir aracıya ihtiyaç duymaktadır. Medya, bireylerin ihtiyaç duyduğu enformasyonu onların ayağına getiren bir araç olarak, bireylerin “ne düşünmeleri” gerektiği konusunda yeterince başarılı olmasa bile “ne hakkında” düşüneceklerini belirleme konusunda oldukça etkilidir (İrvan, 2001, s.70). Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere “gündem koyma ve saptama” kuramına göre medya, bizlere ne düşüneceğimizi değil ne hakkında düşünmemiz gerektiğini söylemektedir.

Bireyler ve kamuoyu adına “üzerinde düşünülmesi gereken konuları” seçmesi, medyanın hangi konuların önemli ve öncelikli olduğunu belirlediğini göstermektedir. Çevresinde neler olup bittiğini öğrenmek isteyen bireyler, medyaya bakarak hangi konunun önemli ve öncelikli olduğunu kavrayabilmektedir. Bir başka ifadeyle, medya için önemli ve öncelikli olan birey ve kamuoyu için de önemli ve öncelikli hale gelmektedir. Nitekim McCombs ve Shaw tarafından gerçekleştirilen “Medyanın Gündem Belirleme İşlevi” adlı çalışmada, medyanın önem verdiği ve kamuoyuna ilettiği konularla, kamuoyunun önem verdiği konular arasında bir örtüşme olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (McCombs ve Shaw, 1972).

Çerçeveleme kuramının kökleri ve uygulamaları, sosyoloji, psikoloji, politika ve iletişim alanlarında yürütülen çalışmalar da dahil olmak üzere pek çok disiplinde bulunmaktadır. Avustralyalı sosyologlar Heider ve Simmel tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda insanların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları karmaşık verilerin işlenmesinde basitleştirilmiş ve kategorize edilmiş yargı ve yüklemelerde buldukları ortaya konmuştur

(Scheufele ve Tewksbury, 2009, s. 18). Psikolojide ise, Kahneman ve Tversky¹ tarafından yapılan deneysel çalışmada farklı seçenek sunumlarının insanların kararlarının değişmesinde etkili olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın sonucuna göre çerçeveleme yoluyla seçilen öğelerin bireylerin yargılarını veya çıkarsamalarını etkilemede önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmıştır (Kahneman ve Tversky, 1984, s. 343). Erving Goffman da insanların edindikleri yeni bilgileri sınıflandırmak için kullandıkları nispeten istikrarlı ve sosyal olarak paylaşılan kategori sistemleri anlamına gelen “birincil çerçeveler” terimini kullanmakta, çerçevelemeyi de “olayları gözleme ve anlamlandırma süreci” olarak nitelendirmektedir. O’na göre, her insan yeni olayların yorumlanmasında kendi değerlerine ve bakış açılarına bağlı olarak referans çerçevelerini kullanmaktadır. Bir başka deyişle, çerçeveler olarak adlandırılan “yorum şeması”, insanların olayları bulmasını, algılamasını, tanımlamasını ve etkilemesini sağlamaktadır (Goffman, 1986, s. 27). İnsanlar da çevrelerinde olup bitenlere ilişkin bir bilgiye veya habere ulaştıklarında, bu bilgi veya haberi söz konusu birincil çerçeveler içerisinde okumaktadır/ yorumlamaktadır, öte yandan medya, bilgileri/haberleri bireylere sunarken bu birincil çerçevelerden yararlanmaktadır (Tewksbury ve Scheufele, 2009, s. 18).

Literatüre göz atıldığında çerçeveleme kuramına ilişkin pek çok tanım yer almaktadır. Chandler ve Munday, “Medya ve İletişim Sözlüğü” adlı eserlerinde, çerçeveleme kuramına ilişkin birkaç kısa tanımlama yapmaktadır. Bu tanımlamalara göre çerçeveleme, gündelik yaşamdaki “deneyimleri bir referans çerçevesi ile ilişkilendirmek” tir, söz konusu kavramın gazetecilik açısından tanımı ise, “bireylerin ve kitle medyasının günlük yaşamın akışını anlatsal olaylara çevirme biçimi” ve “aynı metne izlerkitleler tarafından uygulanan farklı referans çerçeveleridir” şeklindedir (Chandler ve Munday, 2018, s. 75). Gamson ve Modigliani ise, haber metinlerinin belirli çerçeveler içerisinde yerleştirilip sunulmasına dikkat çekerek çerçevelemeyi bir konuya anlam veren “yorumlayıcı paketler” olarak ele almaktadır (Gamson ve Modigliani, 1989, s. 3). Çerçevelemenin klasik tanımlarından biri de Entmann tarafından yapılmaktadır. O’na göre, “çerçeveleme, esasen seçmeyi ve dikkat çekmeyi içermektedir. Çerçevelemek, algılanan gerçekliğin bazı yönlerini seçmek ve onları bir haber metinde daha belirgin hale getirerek, tanımlanmış olan öğeye ilişkin ayrı ayrı problem tanımı, nedensel yorumlama, ahlaki değerlendirme ve / veya çözüm önerisini teşvik edecek şekilde belirgin hale getirmektir” (Entmann, 1993, s. 52). Diğer bir deyişle, çerçeveleme yapan kişi, bir olay yahut konunun, kamuoyu veya daha dar bir hedef kitle tarafından amaçladığı şekilde algılanmasını, olaylar arasındaki bağlantıların amaca uygun şekilde kurulmasını sağlamak için onun bazı yönlerini seçmekte ve öne çıkarmaktadır.

Çerçevelemenin medya dünyasındaki kullanımına işaret eden Tewksbury ve Schuefele, sanatçılar ile gazeteciler arasında yaptıkları iş bakımından bir benzerlik kurmaktadır. Nasıl ki sanatçılar tablolarını bir çerçeve içerisinde yerleştirerek, izleyenlerin o tabloyu nasıl yorumlayacaklarını ve tabloya nasıl tepki vereceklerinin farkındalarsa gazetecilerde yaptıkları haberlerin ne şekilde yorumlanacağını farkındadır. “Gazeteciler de – genellikle bilinçaltı

¹ Kahneman ve Tversky yaptıkları deneyde, deneklere ABD’nin Asya tarafından gelen bir salgın hastalıkla karşı karşıya gelebileceğini ve muhtemelen de 600 kişinin hayatını kaybedeceği bilgisi verilmiştir. Deneklere ABD’nin salgın hastalıkla mücadele etmek için iki alternatif programı olduğu aktarılmıştır. Buna göre program A uygulanırsa 200 kişi kurtulacak, program B uygulanırsa üçte bir ihtimalle 600 kişi kurtarılacak veya üçte iki ihtimalle hiç kimse kurtarılamayacaktır. Deneklerden yüzde 72’si kendilerine sunulan bu iki seçenekten ilkini seçerken, geriye kalan yüzde 28 ise B programını tercih etmiştir. Aynı durumla ilgili olarak bir deney daha yapılmış, bu kez kurtarılan olası hayatlardan çok olası ölümler çerçevelemiştir. Buna göre C programı uygulanırsa 400 kişi ölecek, D programı uygulanırsa üçte bir olasılıkla hiç kimse ölmeyecek ve üçte iki ihtimalle 600 kişi ölecektir. Bu durumda deneklerin yüzde 22’si C programını tercih ederken geriye kalan yüzde 78’si ise D programını tercih etmiştir.

olarak- iş siyasal dünyayı tanımlamak olduğunda benzer şekilde davranırlar. İzlerkitlenin konuları ve politikaları nasıl yorumlayacakları ve değerlendirecekleri üzerinde etkisi olan imge ve sözcükleri seçerler” (Tewksbury ve Schuefele, 2009, s. 17). Çerçevelemeyi "kalıcı seçim, vurgu ve dışlama" olarak tanımlayan Gitlin'e göre çerçeveler, gazetecilerin elde ettikleri büyük miktarda enformasyonu hızlı ve rutin olarak işleme koymasına ve enformasyonu okuyucular veya izleyicilere verimli bir şekilde iletilmesine yardımcı olduğunu vurgulamaktadır (Gitlin, 1980, s. 7). Çerçeveleme ile haber söylemi arasındaki ilişkiye vurgu yapan Pan ve Kosicki'ye göre çerçeveleme, bilginin kodlanmasına, yorumlanmasına ve alınmasına yarayan bilişsel bir cihazdır. Bu yüzden çerçevelemeyi “haber söylemini inşa etme ve işleme stratejisi veya söylemin bir özelliği olarak incelemek” (Pan ve Kosicki, 1993, s. 57) mümkündür. Rees'e göre ise çerçeveleme, olayların ve konuların medya profesyonelleri tarafından düzenlenme ve bunların da izleyicileri-okurları tarafından anlaşılma biçimine karşılık gelmektedir (Reese, 2001, s. 7).

Haber çerçeveleri, toplumu ilgilendiren önemli ve öncelikli konularda, kamuoyunun haberleri belirlenen amaca uygun olacak şekilde yorumlamasını sağlayan bir pratik olarak karşımıza çıkmaktadır. Habere konu olan aktör ve aktörlerin ne şekilde sunulacağı, eylemin ne şekilde tanımlanacağı, olayda hangi tarafın sorumlu olarak resmedildiği, olayın ahlaki ölçütlere göre nasıl değerlendirildiği ve soruna ilişkin haberlerin nasıl bir çözüm önerisi getirdiği çerçevelerin ana hatlarını oluşturmaktadır. Bu noktada, haber metinlerinin herhangi bir olayın/konunun belirli çerçeveler içerisine yerleştirilerek sunulmasında, mikro ölçekte haber yapıcı olarak gazetecinin makro ölçekte ise haberin dolaşıma sokulduğu bir kanal olarak medya kuruluşunun, toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel etkenlerden bağımsız bir şekilde hareket edip etmediği gündeme gelmektedir.

Haberler, belirli çerçeveler içerisine yerleştirilip dolaşıma sokulurken birtakım unsurlardan etkilenmektedir. Bunlardan ilki gazeteciliğe ilişkin unsurlar olup gazeteciler ve medya örgütlerinin konuları nasıl çerçevelemesi gerektiğinin sınırlarını belirlemektedir. Buna ek olarak, gazetecilik pratikleri dışında yer alan birtakım unsurlar da en az gazeteciliğe özgü unsurlar kadar etkili olmaktadır. Haberler çerçevelenirken, gazeteciler ile siyasal aktörler ve çeşitli ekonomik güce sahip kişi veya oluşumlar arasındaki çıkar ilişkileri de büyük bir etkiye sahiptir (Erdoğan, 2011, s. 57). Bu bağlamda, haber çerçeveleri, medya kuruluşlarının işleyiş özelliklerinden önemli ölçüde etkilenmekte, bu çerçeveler de toplumsal anlamın inşasını sınırlandırarak toplumsal gerçekliğin inşasına yol açmaktadır (Dursun, 2004, s. 43). Buradan da anlaşılacağı üzere, haberlerin okuyucular üzerinde bıraktığı etki önemli olmakla birlikte, asıl üzerinde düşünülmesi gereken olayların haberleştirilirken ve belli başlı çerçeveler içerisine yerleştirirken etki eden faktörlerdir. Bu nedenle haber çerçevelerini analiz ederken, bu çerçeveleri toplumsal bağlamda ele almak zorunluluk arz etmektedir.

Daha önce ifade edildiği gibi, çerçeveleme kuramına ilişkin çalışmalar, sosyoloji, psikoloji, politika ve iletişim alanlarında yürütülen çalışmalar da dahil olmak üzere birçok alanda gerçekleştirilmektedir. ABD'de medyada yer alan kürtaj haberlerine ilişkin gerçekleştirilen bir çalışmada, deneklere birbirinin aynısı gazete haberleri okutulmuştur. Ancak bu haberlerin bir kısmında “fetüs”, diğer kısmında ise “bebek” kelimesi kullanılmıştır. “Bebek” kelimesinin geçtiği haberleri okuyan okuyucular, kürtaj üzerindeki denetimlerin artırılmasını “fetüs” kelimesini okuyan okuyuculara göre daha fazla desteklemektedir (Tewksbury ve Sceufele, 2009, s. 19-20). Görüldüğü gibi metin içerisinde yer alan tek bir kelimenin değişmesi bile, insanların algı ve tutumları üzerinde etki yaratabilmektedir.

İletişim alanında, çerçeveleme çalışmalarının yoğun bir şekilde yapıldığı krizlerin başında 1991 yılında meydana gelen Birinci Körfez Savaşı gelmektedir. Dünya tarihine canlı yayınla izleyicilere ulaştırılan ilk savaş olarak kayıtlara geçen Birinci Körfez Savaşı yakın tarihin en önemli askeri krizlerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir. Tamar Liebes'in yaptığı

çalışmaya göre, Amerikan kitle medyası Körfez Savaşı boyunca Irak Ordusu'nu birkaç haber dışında (Irak askerlerinin teslim olması) göstermemiş buna karşın haberlerde sürekli Amerikan ordusu tarafından yapılan hava ve kara operasyonları yer almıştır. Petrol kuyularının ateşe verilmesi ve petrole bulanmış kuşların yer aldığı görüntüler, düşman askerlerinin gerçekleştirdiği eylemler olarak kitle medyasında kendine yer bulmuştur (Liebes, 1992, s. 47-48). Amerikan kitle medyasında, Amerikan askerleri ve başkanı “iyi adamlar” olarak resmedilirken, Saddam Hüseyin ise özgür dünyayı tehdit eden bir “şeytan” olarak tasvir edilmiştir. Amerikan kitle medyası böylece “iyiyi” ve “kötüyü” çerçevelemiş (Liebes, 1992, s. 52), bunu yaparken de resmi siyasi söylemi kabul ederek, bu söylemin yeniden üretilmesine ve dolaşıma sokulmasına hizmet etmiştir.

Birinci Körfez Savaşı ile ilgili bir diğer çalışma da Katz tarafından yapılmıştır. Katz'a göre Körfez Savaşı televizyonlarda canlı olarak yayınlanmasına rağmen, bu zamana kadar hakkında en az şey bildiğimiz savaştır. CNN ekranlarında sadece Amerikan ordusunun yaptığı harekâtlar ve ABD ordusunun sahip olduğu yüksek teknolojik silahlar yer almıştır. Haberler, Amerikan Ordusu yetkililerinin ağzından birebir verilmiş, sıklıkla ordu tarafından yapılan basın toplantıları izleyicilerle buluşturulmuştur. CNN haberlerinde askeri operasyonlarda halka ve şehirlerin altyapısına hiçbir şekilde zarar verilmediği ve atılan bombaların sadece belirlenen hedefleri vurduğu dile getirilmiştir (Katz, 1992, s. 8).

11 Eylül saldırılarının ardından ABD ve müttefikleri tarafından Afganistan'a karşı başlatılan askeri harekâtın medyadaki yansımaları ele alan Micheal Ryan, ABD'nin en büyük on gazetesinin köşe yazarlarının harekâta ilişkin köşe yazılarını incelemiştir. Köşe yazarlarının tamamı, haberleri çerçevelerken resmi hükümet makamlarının söylemlerini referans olarak almıştır. İncelenen hiçbir köşe yazısında askeri müdahalenin uygunsuz olacağı öne sürülmemiş, bu harekât, terörle mücadele çerçevesi içerisine yerleştirilmiştir. Köşe yazarlarına göre ABD ordusu ve müttefikleri tarafından başlatılan harekât, kaçınılmaz ve gerekli olarak kabul edilmiş, ABD ve müttefikleri “iyi”, Usame bin Ladin ve Taliban ise “şeytani” olan taraf şeklinde temsil edilmiştir. Ayrıca köşe yazarları, Usame bin Ladin ve Taliban üyelerini “fanatik dinciler” olarak tanımlamış, saldırıların nedenleri ve alternatif çözümlere ilişkin herhangi bir yazı kaleme alınmamıştır (Ryan, 2004, s. 378). Özetle söylemek gerekirse, ABD'nin Afganistan harekâtı bağlamında ABD hükümeti ile on büyük gazete köşe yazarlarının ortaya koyduğu çerçeveler arasında büyük bir oyaşma söz konusudur.

Siyasi ve askeri bir krizin medya tarafından ne şekilde çerçvelendiğine ilişkin son örnek ise Türkiye ile Rusya arasında 2015 yılında yaşanan “uçak düşürme krizi” dir. Özçetin ve Hawks (2018) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye ile Rusya arasında yaşanan uçak düşürme krizinin AKP Hükümetine yakın medya organları tarafından nasıl çerçvelendiği analiz edilmiştir. Buna göre, hükümete yakın medya organları, uçağın düşürülmesinde, Rus makamlarını sorumlu olarak gösterirken, Türkiye'nin uçağı düşürmesi ise ulusal sınırlarını korumaya yönelik meşru bir hak olarak resmedilmiştir.

Araştırma

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti tarafından yürütülen askeri operasyona karşı çıkan Avrupa ülkelerinin ortaya attığı resmi siyasi çerçevenin uluslararası yayın yapan medya kuruluşları tarafından yeniden üretilip üretilmediğini, başka bir deyişle, harekâta karşı çıkan Avrupa ülkelerinin çerçeveleriyle uluslararası medya organlarının ortaya koyduğu çerçevelerin örtüşüp örtüşmediğini ortaya koymaktır.

Yöntem

Çalışmada, haber çerçeveleri sınıflandırılırken, Entmann tarafından ortaya atılan çerçeveleme analizinden yararlanılmıştır. Entmann, çerçeveleme teorisini işlevselleştirirken, haber çerçevelerinin dört temel unsuruna büyük önem vermektedir (Entmann, 1993, s. 52). Bu unsurlar şu sorular etrafında şekillenmektedir:

- Haberlerde sorumluluğun atfedilmesi: Olayın sorumlusu olarak kim hedefe konmaktadır?
- Olayların ve aktörlerin tanımı: Olay nasıl betimlenmekte ve tanımlanmaktadır? Aktörler nasıl tanımlanır?
- Ahlaki yüksek temeli sürdürmek: haberlerde ne tür bir ahlaki tartışma ve gerekçeler / suçlamalar dile getiriliyor?
- Krize çözüm önerileri: krizi çözme önerileri nelerdir? Haber söyleminde ne gibi eylemler öneriliyor?

Yukarıda yer alan kategorilere ek olarak, haberlerde hangi aktörlere yer verildiği ve hangi aktörlerin dışarıda bırakıldığı, diğer bir ifadeyle, sözlerine yer verilen ve alıntı yapılan aktörlerin kimler olduğu analiz konularından biridir.

Bu noktada, çerçeveleme analizi yapılırken, haberi oluşturan hangi öğelerin kapsam dahiline alınıp alınmayacağı sorusunu yanıtlamak büyük önem taşımaktadır. Tankard'a göre, haber çerçeveleri tanımlanırken ve ölçülürken 11 çerçeveleme mekanizması ya da odak noktası bulunmaktadır. Bunlar; başlıklar, alt başlıklar, fotoğraflar, fotoğraf altları, manşetler, kaynak seçimi, alıntı seçimi, tanıtımlar, logolar, istatistikler ve şemalar, son cümleler ve paragraflardır (Tankard, 2000 s. 100). Haber başlıkları, okuyuculara bir olaya ilişkin genel bir çerçeve sunuyor olsa da haber çerçevelerini daha iyi analiz edebilmek için, haber başlıklarının yanında haber spotlarının da analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak Twitter'ın sadece 140 karakterlik metin paylaşımına izin vermesi, amaçlanan analiz şeklinin önünde bir engel teşkil etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, söz konusu medya kuruluşlarının Twitter paylaşımlarında yer alan metinler ve metinlerin yanında yer alan linkler (bağlantılar) ele alınacaktır. Böylece haber başlıkları ve haber spotlarına ulaşmak mümkün hale gelecektir. Bu iki haber ögesinin seçilme nedenlerinden biri de haber başlıklarının okuyucuya haberin bütününe nasıl okunması ve anlamlandırması gerektiği hususunda genel bir çerçeve sunmasıdır. Haber spotları ise habere ilişkin en önemli detayları özetlemekte ve okuyuculara en çarpıcı bilgileri vermektedir.

Çalışmada örneklem seçimi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Patton'a göre amaçlı örnekleme yöntemi zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen olay ve olguların derinlemesine anlaşılmasına olanak vermektedir. Araştırılan konu bağlamında ölçüt örnekleme yöntemi ile belli ölçütleri karşılayan medya kuruluşlarına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş olan ölçütlere uygun olarak örneklemin belirlenebilmesi durumudur (Büyüköztürk vd., 2017). Buradan hareketle araştırmanın desenine uygun olarak örnekleme oluşturacak olan medya kuruluşlarının aşağıdaki ölçütleri sağlama kriterine dikkat edilmiştir:

- Avrupa ülkelerinden İngilizce dilinde uluslararası yayın yapmaları
- Onaylı twitter hesabına sahip olmaları ve en az 100 bin takipçiye sahip olmaları
- Araştırma ile ilgili seçilen tarih aralığında harekât ile ilgili her gün ortalama en az bir adet haber yapmış olmaları

Çalışmada, belirlenen ölçütlere uyan farklı Avrupa ülkelerinden yayın yapan BBC World, Deutsche Welle ve Euronews örneklem olarak seçilmiştir. Söz konusu basın organlarından BBC World, İngiltere menşeli bir medya organı olup sadece Avrupa'nın değil aynı zamanda dünyanın en önde gelen ve en saygın yayın kuruluşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Euronews ise merkezi Fransa'nın Lyon kentinde olup, Avrupa ağırlıklı yayın

yapmakta ve Avrupa'nın saygın medya kuruluşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Deutche Welle, Almanya kökenli bir medya kuruluşu olup Almanya ve Avrupa'nın önde gelen yayın organlarından biri olarak görülmektedir. Çalışmada, adı geçen üç medya kuruluşunun İngilizce yayın yapan resmi Twitter sayfalarından (@BBCWorld, @dnews ve @euronews) Barış Pınarı Harekâtı süresince paylaşılan haberler örneklem olarak seçilmiş olup çalışma, harekâtın başladığı 9 Ekim 2019 tarihi ile harekâtın bittiği 17 Ekim 2019 tarihi aralığında ilgili kuruluşlar tarafından yapılan konu ile ilgili haberler çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca çalışmada, söz konusu harekâta ilişkin paylaşılan tweetlerde yer alan metinler kapsam dahilinde olup metnin yanında yer alan ve adı geçen medya organlarının web adreslerine yönlendirme yapan linkler de analiz konusuna dahil edilmiştir. Böylece askeri harekâta ilişkin haber çerçeveleri ele alınırken, daha iyi bir analiz yapmak adına haber başlıkları ve haber spotları ele alınmıştır.

Çalışmada veriler, veri gazeteciliği çalışmalarında kullanılan ve veri gazeteciliği pratiklerini desteklemek için Columbia Üniversitesi Gazetecilik Okulu tarafından hayata geçirilen www.workbenchdata.com adlı web platformu aracılığı ile elde edilmiştir². Söz konusu web platformu, dijital ortamdan çalışmanın amacına uygun olarak verileri kazımaya, işlemeye ve daha sonra da görselleştirmeye olanak sağlamaktadır. Bu çalışma kapsamında, adı geçen platform kullanılarak örneklem olarak seçilen medya organlarının resmi Twitter hesaplarından yapılan paylaşımlar kazanmış, daha sonra filtreleme uygulanarak 9.10.2019 – 9.17.2019 tarihleri arasında atılan tweetler filtrelenerek seçilmiştir. Son aşamada ise “Barış Pınarı Harekâtı” kapsamında olmayan paylaşımlar temizlenerek, veriler analiz edilecek hale getirilmiştir.

Daha önce ifade edildiği üzere, günümüze kadar yapılan pek çok çalışmada, özellikle savaş gibi önemli siyasi konularda siyasal aktörlerin ortaya koyduğu çerçeveler ile kitle medyasının ortaya koyduğu çerçevelerin büyük oranda benzeştiği ve siyasal aktörlerin çizdiği çerçeveler ile medyanın çizdiği çerçeveler arasındaki sınırların gitgide belirsizleştiği görülmüştür. Bu bilgilerden hareketle, bu çalışmanın varsayımları şu şekildedir;

1- Örneklem dahilinde ele alınan üç medya kuruluşu, TSK tarafından yürütülen askeri harekât sonucunda ortaya çıkan sivil/askeri kayıplar veya yaralanmalardan, oluşabilecek sivil göç hareketinden ve çeşitli olumsuzluklardan Türk tarafını sorumlu tutmakta, diğer bir deyişle Türk tarafı yaşanan problemin sorumlusu olarak çerçevelenmektedir.

2- Üç medya kuruluşu da TSK tarafından yürütülen askeri harekâtı, meşru bir operasyon olarak görmeyip, olayı bir “işgal” veya “saldırı” şeklinde tanımlamakta, bu duruma paralel olarak Türk tarafı da işgalci bir güç olarak tasvir edilmektedir.

3- Üç medya kuruluşu da TSK tarafından yürütülen askeri harekâtın uluslararası hukuk kurallarına uymadığını, söz konusu harekâtın ahlaki bir zemine oturmadığını, harekâtın uluslararası arenada destek görmediğini ve Türk tarafını ahlaki yüksek zemini korumayan bir aktör olarak çerçevelenmiştir.

4- Üç medya kuruluşu da askeri operasyona ilişkin çözüm önerilerini gündeme getirirken, Türk tarafını, uzlaşmacı tavırdan uzak ve çözüme katkı sunmayan bir aktör olarak çerçevelenmektedir.

Bulgular ve Yorumlar

Nitel analize geçmeden önce araştırmada, örneklem olarak seçilen medya organlarının resmi Twitter sayfalarından “Barış Pınarı Harekâtı” ile ilgili yaptıkları paylaşımların sıklığına,

² Platform, twitter verilerinin ilgili hesaplardan çekilebilmesi için Twitter API hizmetini kullanmaktadır. Uygulamanın kullanılabilmesi için bir twitter hesabına sahip olunması yeterlidir. Tweetleri herkese açık olan bir hesaptan atılan son 3200 tweet çekilebilmektedir.

tabloda aktörlerin ve gündeme taşınan konuların sıklığına yer vermek büyük önem taşımaktadır.

Barış Pınarı Harekâtı boyunca Deutsche Welle ve Euronews tarafından 42’şer adet haber, BBC World tarafından ise 29 adet haber paylaşıldığı görülmektedir. Buna göre, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yürütülen askeri harekâtı, gündeme en fazla taşıyan yayın organı Deutsche Welle ve Euronews olurken, onları BBC World takip etmektedir. Diğer bir ifadeyle Deutsche Welle ve Euronews’in söz konusu harekâta BBC World’e göre daha fazla önem verdiklerini söylemek mümkündür. Her üç medya kuruluşunun Avrupa merkezli olması ve hem Kıta Avrupa’sına hem de dünya geneline yayın yapmasına rağmen, özellikle Deutsche Welle ve Euronews’in daha çok Avrupa’yı ilgilendiren yayınlar yapması, bu iki medya kuruluşunun adı geçen askeri harekâtı, BBC World’e göre daha fazla gündeme getirmesine yol açtığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Zira operasyonun devam ettiği dönemde Türk makamları tarafından sıklıkla kapıların açılarak 3,5-4 milyon civarındaki Suriyeli mültecinin Avrupa’ya gitmelerine müsaade edilebileceği, Fransa ve Almanya gibi önde gelen Avrupa ülkelerinin Türkiye’ye karşı bir takım yaptırımları ele almak için toplantılar düzenlenmesi ve Avrupa’da (özellikle Almanya’da) yaşayan Kürtlerin askeri operasyonun durdurulması için gösteriler düzenlemesi gibi Avrupa’yı ilgilendiren birincil konuların varlığı, bu durumun bir nedeni şeklinde yorumlanabilir.

Haberler belirli çerçeveler içerisine oturtulurken, habere taraf olan aktörlerin söylemlerine yer verilip verilmemesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle habere taraf olan iki ayrı aktörün sadece birinin ağızından haberi duyurup diğer aktörü dışlamak ya da her iki tarafa da yer vermek çerçeve oluştururken önemli basamaklardan biridir. Bu nedenle, Barış Pınarı harekâtına taraf olan aktörlerden hangilerinin ifadelerine başvurulup, hangilerinin dışarıda bırakıldığını ortaya koymak gerekmektedir.

Tablo 1: Barış Pınarı Harekâtı Kapsamında İfadelerine Başvurulan Aktörler

Aktör	BBC World	Deutche Welle	Euronews	Toplam
ABD’li Yetkililer	4	3	4	11
Türk Yetkililer	-	7	7	14
Kürt Yetkililer	2	2	5	9
Rus Yetkililer	-	1	-	1
AB’li Yetkililer	-	2	1	3
STK	-	1	-	1
Birleşmiş Milletler	-	1	1	2
Diğer	1	3	-	4

Tablo 1’de yer alan verilere göz atıldığında, BBC World’un haberlerinde, 4 kez ABD’li yetkililere, 2 kez Kürt yetkililere ve 1 kez de diğer kategorisinde yer alan aktörlerin sözlerine yer verdiği görülmektedir. Toplam 29 haber paylaşan BBC World, sadece 7 kez krize taraf olan aktörlerin söylemlerini haber başlığında kullanmıştır. Burada askeri harekâtı yürüten ve söz konusu krizde birincil taraf olan Türkiye Cumhuriyeti yetkililerine yer verilmediği görülmektedir. Aslında bu durum, adı geçen medya kuruluşunun Türkiye Cumhuriyeti’ne ve Barış Pınarı Harekâtına olan bakışını temsil eder niteliktedir. Zira gerek BBC World, yaptığı yayınlarda söz konusu harekâta karşı negatif tutumunu açık bir şekilde haberlerinde yansıtmaktadır. Haberde dengelilik ilkesi gereği, her iki tarafa eşit şekilde yer verilmesi beklenirken, adı geçen basın organının bu gazetecilik ilkesini göz ardı ettiği görülmektedir.

Ayrıca BBC World, krize doğrudan veya dolaylı bir şekilde taraf olan aktörlere en az söz veren medya organı olarak göze çarpmaktadır.

Bir diğer medya organı Deutche Welle ise, 7 kez ile en çok Türk yetkililerin açıklamasına yer vermiş olup bunu sırasıyla ABD’li yetkililer, Kürt yetkililer ve AB’li yetkililer takip etmektedir. Rus yetkililer, STK ve Birleşmiş Milletler’in görüşlerine ise birer kez başvurulmuştur. Askeri harekât boyunca 42 kez haber paylaşan Deutche Welle, 20 haberde, krize doğrudan ve dolaylı bir şekilde taraf olan aktörlerin ifadelerini haber başlığında kullanmıştır. Adı geçen medya organı Recep Tayyip Erdoğan ve Mevlüt Çavuşoğlu gibi üst düzey Türk yetkililerin ifadelerini haber başlığına taşırken, Donald Trump ve Mike Pompeo gibi üst düzey Amerikalı yetkililerin görüşlerini haber başlığında kullanmayı tercih etmiştir. Türkiye tarafından PKK/PYD terör örgütü olarak tanımlanan ancak uluslararası camiada Suriye Demokratik Güçleri olarak kabul edilen Kürt yetkililer ve Avrupa Birliği yetkilileri tarafından yapılan 2 açıklamaya haber başlıklarında yer vermişlerdir. Burada Türk tarafının diğer taraflara (ABD ve Kürt yetkililer) göre belirgin bir şekilde daha fazla haber kaynağı olarak tercih edildiği görülmektedir. Deutche Welle, krize doğrudan taraf olan üç aktörün içerisinde en fazla Türk yetkililerin ifadelerine yer vererek, BBC World gibi dengeli objektif habercilik anlayışının önemli bir unsuru olan dengelilik ilkesini Türkiye lehine olacak şekilde ihlal ettiği görülmektedir. Almanya Federal Cumhuriyeti’nin söz konusu askeri harekâta karşı olmasına karşın Deutche Welle’in Türk yetkililerine daha fazla yer vermesi dikkat çekmektedir. Ayrıca Deutche Welle, üç medya organı içinde, bir Sivil Toplum Kuruluşu’nun (Suriye İnsan Hakları Gözlem Evi) açıklamalarını kaynak olarak kullanan tek medya organı olmasıyla diğerlerinden ayrılmaktadır. Adı geçen medya kuruluşunun diğerlerinden ayrıldığı bir diğer nokta ise, krize doğrudan ve dolaylı bir şekilde taraf olan aktörlerin ifadelerini haber başlığında en fazla kullanan medya kuruluşu olmasıdır.

Örneklem dahilinde ele alınan son medya kuruluşu Euronews, askeri harekât boyunca 42 kez haber paylaşırken, bunlardan 18’inde krize taraf olan aktörlerin ifadeleri haber başlığında kendine yer bulabilmiştir. Deutche Welle’de olduğu gibi, Euronews’te de Türk yetkililer görüşlerine en fazla başvurulmuş aktör olurken, bunu sırasıyla Kürt yetkililer, Amerikalı yetkililer ve AB’li yetkililer ile BM takip etmektedir. Euronews, Deutche Welle ile kıyaslandığında krizin taraflarına daha dengeli bir şekilde yer verdiği görülmektedir. Krize birinci dereceden taraf olan Türkler, Amerikalılar ve Kürtler haber kaynakları içerisinde ezici bir çoğunluğa sahip bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, açıklamalarına en fazla başvurulmuş siyasi lider olurken, bir kez de Türkiye Savunma Bakanlığı yetkilisinin ifadelerine haber başlığında yer verilmiştir. Suriye’nin kuzeyinde varlık gösteren PKK/PYD’li (daha önce de ifade edildiği gibi, Türkiye bu grupları terör örgütü olarak kabul ederken, uluslararası camiada terör örgütü olarak kabul etmemekte PKK/PYD yerine Suriye Demokratik Güçleri-SDG ifadesini tercih etmektedir) yetkililerin ifadelerine azımsanmayacak şekilde yer verildiği görülmektedir. Benzer bir durumu Amerikalı yetkililer için de söylemek mümkündür. Donald Trump ve Mike Pompeo açıklamalarına yer verilen siyasi liderler olarak dikkat çekmektedir.

Yukarıda yer alan ifadelerden hareketle, söz konusu medya kuruluşlarının genellikle krize birincil dereceden taraf olan Türk, Amerikalı ve Kürt yetkililerin ifadelerini haber başlıklarına taşıdıkları görülmektedir. Nitekim adı geçen üç medya organı, krizin doğrudan veya dolaylı taraflarının ifadelerine toplam 45 kez yer verirken, bunların 34’ünü Türk, Amerikalı ve Kürt yetkililer oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak, üç medya organı toplamda sadece 5 kez resmi makamların dışındaki kaynaklardan beslenmiştir. Görüldüğü gibi haber başlıklarında yer alan aktörlerin neredeyse tamamına yakını resmi makamlardan oluşmakta, resmi devlet organları ve yetkililer, haberlerde kaynak olarak tercih edilmektedir. Ne bu askeri harekâttan en çok etkilenen sivillere ne de krize ilişkin çalışmalar yürüten Sivil Toplum

Kuruluşlarına yeterince yer verilmiştir. Bu durumu, bahsi geçen medya kuruluşlarının resmi makamları haber kaynağı olarak seçerek ve haberlerin çerçevesini resmi makamların söylemlerine dayandırıp belirleyerek “objektif habercilik” yapıldığı vurgusunu ön plana çıkarmaya çalıştığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Nitekim Herman ve Chomsky (2012, s. 92), hükümet kaynaklarının “güvenilir” haber kaynakları olarak kabul edildiğini ve haberlerde resmi makamlara ağırlık verilerek medyanın kendisini “objektif haber ileticisi” gibi sunduğunu ifade etmektedir. Ayrıca savaş ile ilgili cepheden bilgi almak oldukça güç, tehlikeli ve maliyetli bir iştir. Bu nedenle medya organları bu külfetlerden kurtulmak ve masrafları en aza indirmek için resmi makamların ifadelerine yer vermektedir. Üç medya organının büyük çoğunlukla resmi devlet yetkililerinden beslenmesini bu şekilde yorumlamak mümkündür.

Barış Pınarı Harekâtı kapsamında paylaşılan haberlerin hangi çerçeveler içerisinde yerleştirip sunulduğuna geçmeden önce, haberlerde öne çıkan temaların/konuların neler olduğuna bakmak büyük önem taşımaktadır. Öne çıkan temaları/konuları belirlemek çerçeveleme analizine bir alt yapı oluşturmaktadır. Buna göre söz konusu medya organlarının haberlerde öne çıkardığı temalar/konular şu şekildedir:

Tablo 2: Barış Pınarı Harekâtı Kapsamında Paylaşılan Haberlerin Konulara/Temalara Göre Dağılımı

Konu/Tema	BBC World	Deutche Welle	Euronews	Toplam
Ateşkes	4	3	5	12
Protestolar	-	8	-	8
Trump’ın Mektubu	1	-	2	3
Yaptırımlar	2	8	3	13
Esad-Kürt Anlaşması	2	-	-	2
İŞİD Hapishane Kaçışı	1	1	3	5
Mülteci Sorunu	-	1	2	3
Sert Çarpışmalar	1	2	-	3
Sivil Göçler	3	1	1	5
Askeri/Sivil Kayıplar	1	4	4	9
Diğer	14	14	22	50

Tablo 2’ye bakıldığında, Barış Pınarı Harekâtı’na ilişkin paylaşılan 29 haber içerisinde, BBC World’un en fazla öne çıkardığı tema “ateşkes” olarak göze çarpmaktadır. Bunu sırasıyla “sivil göçler”, “yaptırımlar” ve “Esad-Kürt anlaşması” takip etmektedir. Özellikle operasyonun son günlerine doğru BBC World, “Türkiye-Suriye saldırısı: Erdoğan ABD’nin ateşkes çağrısını reddetti ve “ABD başkan yardımcısı, Türkiye’nin askeri operasyonları "durdurmayı" kabul ettiğini, ABD’nin ise Suriye’nin kuzeyindeki Kürt kuvvetlerinin "geri çekilmesine" yardımcı olduğunu söyledi. Bu bir kez tamamlandığında Türkiye "kalıcı bir ateşkes kararlaştırdı" gibi askeri harekâtın sonlandırılmasına ve iki grup arasında ateşkesin sağlanmasına yönelik haberler paylaştığı görülmektedir. “Türkiye-Suriye saldırısı: 100 bin kişi kara saldırısı devam ederken evlerini terk etti” ve “Türkiye Suriye saldırısı: on binlerce kişi evlerini terk ediyor” başlıkları ise sivil göçlere ilişkin haberler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu haber başlıklarında, BBC World’un operasyonların açtığı insani krizlerin üzerinde durduğu ve bu konulara dikkat çekmeye çalıştığı görülmektedir. Ayrıca adı geçen medya organının paylaştığı haberlerde, “Türkiye-Suriye saldırısı: Kürtler Suriye Ordusu ile anlaşmaya vardı” ve “Türkiye-Suriye saldırısı: Suriye ordusu, Kürt anlaşmasının ardından kuzeyi yönetecek” başlıklarıyla Esad güçleri ile Kürt gruplar arasında sağlanan anlaşmayı takipçilerine duyurmuştur. BBC World’un öne çıkardığı bir diğer konu, Türkiye’nin yürüttüğü askeri operasyonları durdurulmaması durumunda, bu ülkeye yapılacak olası yaptırımlar olmuştur.

Alman medya kuruluşu Deutsche Welle ise, “protestolar”, “yaptırımlar”, “askeri/sivil kayıplar” ve “ateşkes” konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Protestolar adlı temada, sıklıkla Almanya’da ve çeşitli Avrupa ülkelerinde yaşayan Kürtler tarafından söz konusu harekâta karşı gerçekleştirdikleri gösteriler haberleştirilmiştir. “Dünyanın dört bir yanındaki Kürt yanlısı protestocular, Türkiye'nin Suriye'deki saldırısını kınayan hafta sonu boyunca sokaklara döküldüler” ve “Almanya'daki Kürtler ve destekçileri, bir insani felakete yol açmak ve Kürt özerkliğini ezmekle tehdit eden Türkiye'nin Suriye'ye istila etmesine karşı yürüdü” gibi haber başlıkları bunlardan bazılarıdır. Deutsche Welle’in yoğun bir şekilde, Türkiye’ye karşı gerçekleştirilen protestoları haberleştirmesini, Almanya’da yaşayan Kürt kökenli vatandaşların varlığına bağlamak mümkündür. Deutsche Welle’in sıklıkla gündeme getirdiği temalardan biri de Türkiye’ye karşı olası askeri ve ekonomik yaptırımlar olmuştur. “Türkiye’ye yönelik olası yaptırımlar tartışılıyor” ve “Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Alman hükümetinin Türkiye’ye silah ihracını durdurduğunu söyledi” bu konu hakkında paylaşılan haber başlıklarından biri olurken, özellikle Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun ağzından konuya ilişkin açıklamaların haberleştirilmesi dikkat çeken bir ayrıntı olmuştur. Deutsche Welle, “Türk Dış İşleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu DW’ye konuştu “Herhangi bir ambargo yalnızca Türkiye’yi daha güçlü yapar” diyerek, silah ambargosuna karşı Türk tarafının durumunu ifade eden bir haber paylaşmıştır. Deutsche Welle’in, BBC World’un aksine sivil ve askeri kayıpların üzerinde durduğu görülmektedir. “Türk kuvvetleri, Kürtlerin yönettiği Suriye'nin kuzeydoğusuna yaptığı geniş çaplı hava saldırılarının ardından kara saldırısına başladı. Türk bombardımanında en az yedi sivil ve üç Kürt milis milletvekili öldürüldü” ve İngiltere merkezli Suriyeli İnsan Hakları Gözlemevi, 32 Kürt militan ve bazı sivillerin Türkiye'nin saldırısı sırasında öldürüldüğünü söyledi” diyerek, Türkiye’nin başlattığı askeri operasyonun büyük sivil ve askeri kayıplara yol açtığını öne sürmüştür. Ancak aynı medya kuruluşu, operasyon sırasında hayatını kaybeden Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ve PKK/PYD tarafından atılan havan topu ve roket saldırıları sonucu Türkiye’de hayatını kaybeden sivillere ilişkin herhangi bir haber paylaşımında bulunmamıştır. Bu durum, söz konusu medya organının ve bağlı bulunduğu ülkenin (Almanya’nın) askeri operasyona karşı muhalif/negatif tutumunu açıkça ortaya koymaktadır.

Fransa merkezli Euronews’in “ateşkes”, “askeri/sivil kayıplar”, “yaptırım” ve “İŞİD hapishane kaçıışı” temalarını öne çıkardığı görülmektedir. Askeri/sivil kayıplar konulu haberlerde, operasyonun durdurulmasına ilişkin uluslararası talepler ve bu taleplere Türk tarafının verdiği cevaplar yer almaktadır. “Johnson, Erdoğan’a Suriye’de ki operasyonu durdurma çağrısında bulundu” ve “Erdoğan, “Türkiye kuzeydoğu Suriye’de asla ateşkes ilan etmeyecek” gibi haber başlıkları bunların arasında yer almaktadır. Operasyon esnasında yaşanan sivil ve askeri kayıplar, Euronews’in üzerinde durduğu bir diğer tema olarak göze çarpmaktadır. Euronews de, tıpkı Deutsche Welle’in yaptığı gibi, Türkiye’ye atılan havan ve roket saldırıları sonucunda meydana gelen sivil kayıplara yer vermezken, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda Kürt tarafının verdiği sivil veya askeri kayıpları haberleştirdiği görülmektedir. Diğer bir deyişle Türk tarafının kayıpları dışlanarak yok sayılırken, Kürt kayıpları öne çıkarılarak gündeme getirilmiştir. “Türkiye'nin askeri saldırısının ardından Suriye’de sivillerin ölüm sayısı 30’a yükseldi” ve “SDG yetkilisi, Suriye’nin Kamışlı kentinde bomba yüklü aracın patlaması sonucunda en az 3 sivilin öldüğünü ve 9’unun da yaralandığını bildirdi” gibi haberler, askeri/sivil kayıplar temalı haberler olarak kayıtlara geçmiştir. Operasyon devam ederken Türkiye’ye karşı Fransa ve Almanya’dan silah satışının durdurulması ve diğer yaptırım konuları Euronews’in ana gündem maddelerinden biri olmuştur. Nitekim “Fransa ve Almanya, kuzey Suriye’ye yapılan saldırılar nedeniyle Türkiye’ye silah ihracatını durduruyor” başlıklı haber bu durumu özetlemektedir. Üç medya kuruluşu arasında, İŞİD militanlarının bir hapishaneden kaçmasını en fazla gündeme getiren Euronews olmuştur. Kürt yetkililere dayandırılan haberlerde, “Suriye'deki Kürt yetkililer pazar

günü, IŞİD savaşçıların yaklaşık 800 yakınının Ayn İsa kampından kaçtığını söyledi” ve “Kürt yetkililer, Yüzlerce IŞİD savaşçısı ailesi Suriye'nin kuzeyindeki kamptan kaçtığını duyurdu” ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca konuya ilişkin bir diğer haberde, IŞİD terör örgütünün yeniden canlanıp canlanmayacağı sorgulanarak, adı geçen terör örgütünün yaratabileceği tehlikeye dikkat çekilmiştir.

Barış Pınarı Harekâtı Haber Çerçevesi

Barış Pınarı Harekâtına ilişkin örneklem olarak seçilen üç medya organının, çalışmanın yöntem bölümünde de belirtildiği üzere, Entmann'ın, haber çerçevelerinin dört temel unsuruna uygun olarak oluşturulan ilgili haber çerçeve başlıkları aşağıdaki gibidir.

Olayların ve Aktörlerin Tanımı ve Sorumluluk Atfedilmesi: Olayın Sorumlusu Kim?

Ele alınan ilk medya organı BBC World, yukarıda adı geçen harekâtı bir “saldırı” ve en önemlisi de “istila” olarak tanımlamıştır. Medya organına göre TSK tarafından başlatılan bu operasyon Suriye'nin kuzeyinin istila edilmesinden başka bir şey değildir. Türk Dil Kurumu'na göre istila, “bir yeri silah zoruyla ele geçirmek” anlamına gelmektedir (<https://sozluk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 20.12.2019). BBC World'un kullandığı bu ifade bile aslında bu operasyonun meşru olmadığı ve krizin sorumlusunun Türkiye Cumhuriyeti olduğunu ima etmektedir. Ayrıca operasyon sürerken yaşanan can kayıplarının ve sivil göçlerin sorumlusu da Türkiye olarak gösterilmiştir. BBC World'un askeri operasyona ilişkin paylaştığı haberlerde, Türkiye “istilacı devlet” olarak tasvir edilmiştir. “Türkiye Suriye saldırısı: On binlerce kişi evlerini terk ediyor”, “Türkiye Suriye saldırısı: Saldırı devam ederken düzinelerce kişi öldü” ve “Türkiye-Suriye saldırısı: 100 bin kişi kara saldırısı devam ederken evlerini terk etti” gibi haber başlıkları, Türkiye Cumhuriyeti'nin başlattığı harekâtın on binlerce insanın yerlerinden olmasına ve başka bölgelere göç etmesine neden olduğunu öne sürmektedir. Nitekim söz konusu haberlerin spotlarında, “Türk kuvvetleri Kürtlerin sahip olduğu bölgelere sınır ötesi saldırılarını artırdığından dolayı binlerce insan Suriye'nin kuzeyindeki evlerinden kaçtı” ifadesi bu iddiayı güçlendirmektedir. Ayrıca, TSK tarafından başlatılan harekât sonucunda yüz bin kişinin evlerini terk ettiği ve düzinelerce kişinin öldüğü haberleri, BM kaynaklarına dayandırılarak verilmiştir. Böylece haberin doğruluğuna dair oluşabilecek şüpheler ortadan kaldırılmaya çalışırken, bir yandan da BBC'nin nesnel ve tarafsız bir yayıncılık anlayışına sahip olduğu vurgulanmıştır. Bir diğer önemli nokta ise, dünya genelinde ortaya çıkan IŞİD korkusunun yeniden körüklenmesi olmuştur. Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD'nin kontrolünde olan bir bölgede yer alan hapishaneden 800 civarında IŞİD'li teröristin kaçması haberleştirilirken, bu olayın sorumlusu olarak yine Türkiye Cumhuriyeti gösterilmiştir. “İslam Devleti yeniden ortaya çıkacak mı?” başlıklı haberin spotunda, bu operasyonun büyük olasılıkla IŞİD ve El Kaide gibi cihatçı grupları yeniden ortaya çıkaracağına ve bölgede var olan gerilimi ve kaosu tırmandıracağına dikkat çekilmiştir. Görüldüğü gibi BBC World'e göre, Türkiye hem bu krizin hem de operasyon başladıktan sonra oluşan can kayıpları ve insani dramların sorumlusu olarak tasvir edilmiştir.

BBC World, haberlerinde Türkiye Cumhuriyeti'ni olayın sorumlusu olarak çerçevelerken, Türk tarafının operasyonun başlatılma sebebi olarak sunduğu gerekçeleri de gündeme getirmemiştir. BBC World, harekât başlamadan önce Türk tarafının ısrarla üzerinde durduğu Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması, PYD/PKK kaynaklı terör saldırılarının önüne geçilmesi ve Suriye'nin kuzeyinde oluşturulması planlanan “güvenli bölge” konularına yer vermemiştir. Devam eden iç savaşta, Türkiye'nin 3,5-4 milyon civarında Suriyeli mülteciye ev sahipliği yaptığı ve mültecilerin barınması, beslenmesi ve eğitimi için 40 milyar dolar para harcadığı gibi güvenli bölge oluşturulmasına zemin hazırlayan faktörler göz ardı edilmiştir. Krizde Türkiye'nin sorumluluğunu vurgulamak için sadece bir tarafın görüşlerine yer verilip krize ilişkin alternatif bakış açılarının bastırıldığı görülmektedir. Nitekim daha önce değinildiği

gibi, BBC World, operasyona ilişkin haberlerinde, Türk yetkililer tarafından yapılan hiçbir açıklamaya yer vermemiştir. BBC World, krizi, genellikle resmi makamların ve operasyona karşı çıkan İngiliz hükümetinin çerçevelediği gibi çerçevelemiştir. Diğer bir ifadeyle resmi egemen siyasal çerçeve ile adı geçen medya organının çizdiği sorumluluk yükleme çerçevesi arasında büyük bir benzerlik söz konusudur.

Alman medya kuruluşu Deutche Welle de tıpkı BBC World gibi, operasyonu bir “saldırı” ve “istila” olarak tanımlamıştır. Bu ifadeler bile adı geçen medya kuruluşunun bu harekâtı uluslararası normlara uygun bir operasyon olarak görmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Deutche Welle için Türkiye Cumhuriyeti bu krizin sorumlusu olarak kabul edilmektedir. Nitekim haber başlıklarında yer alan “kan banyosu”, “istikrarsızlaştırma” ve “insani felaket” gibi ifadelerin operasyonla birlikte anılması, Türkiye’nin bu olayda sorumlu olarak kabul edildiğini göstermektedir. “Suriye’de Kürtlerin yaşadığı topraklara karşı bir Türk askeri operasyonu, gelecek yıllar boyunca bölge genelinde potansiyel bir kan banyosu ve istikrarsızlık için sahne oluşturabilir. Türkiye neden saldırmak istiyor? başlıklı haberde operasyonun çözüm getirmekten çok istikrarsızlığa yol açacağı vurgulanırken, harekâtın bir saldırı şeklinde tasvir edilmesi dikkat çekmektedir. Yine aynı haberin spot kısmında, harekâtın birçok insanı yerinden edeceği, yoğun bir savaşa yol açacağı ve en önemlisi de Kürtlere karşı bir etnik temizliğe neden olabileceği vurgulanmıştır. Bir başka haberde, “Türkiye, Suriye'nin kuzeydoğusundaki ABD destekli Kürt savaşçılara karşı yoğun bir çatışma ve insani felakete yol açan bir saldırı başlattı” başlığı kullanılmıştır. Burada dikkat çeken nokta, PYD/PKK üyelerinin bir terörist değil “savaşçı” olarak tanımlanmasıdır. Deutche Welle, “savaşçı” ifadesiyle PYD/PKK üyelerini meşru bir aktör olarak resmederek, Alman Hükümetinin siyasal bakış açısını kabul ederken Türk tarafının benimsediği terörist ifadesini ise dışlamaktadır. Böylece Deutche Welle, hem harekâtı hem de PYD/PKK’yi Alman Hükümetinin resmi siyasal çerçevesiyle çerçevelemiştir. Diğer bir deyişle adı geçen medya kuruluşunun sunduğu çerçeve ile egemen siyasal çerçeve arasındaki sınırın bulanıklaştığı görülmektedir.

BBC World örneğinde olduğu gibi, Deutche Welle de harekât sırasında yaşanan göçleri ve can kayıplarını haberleştirmiştir. “İngiltere merkezli Suriyeli İnsan Hakları Gözlemevi, 32 Kürt militan ve bazı sivillerin Türkiye'nin saldırısı sırasında öldürüldüğünü söyledi” ve “Türkler ile Kürt milisleri arasındaki çatışmalar Tel Abyad ve Rasulayn kentlerinin çevresinde yoğunlaştı. BM’ye göre, çevredeki kırsal alanlardan 130.000’den fazla insan tahliye edildi” haber başlıklarında, operasyonun ölümlere ve insani dramlara yol açtığı ve bu durumdan Türk tarafının sorumlu olduğuna dikkat çekilmektedir. BM ve Suriyeli İnsan Hakları Gözlemevi haber kaynağı olarak kullanılmakta, böylece “nesnel” ve “tarafsız” yayıncılık yapıldığı kanıtlanmaya çalışılmaktadır. Deutche Welle de BBC World gibi, operasyon başlamadan önce ve operasyon esnasında Türk makamları tarafından öne sürülen gerekçelere ve Türkiye’nin uluslararası hukuktan doğan haklarına (kendi sınır güvenliğini sağlamak gibi) yer vermemiştir. Bu durumu, Türkiye’nin olayın sorumlusu olarak çerçevenmesinde kullanılan bir strateji olarak görmek yanlış bir çıkarsama olmayacaktır. Zira olaya veya krize taraf olanlardan birinin görüşlerine yer verilip diğerine yer verilmediği zaman (ki burada görüşlerine yer verilmeyen taraf Türk makamlarıdır) alternatif görüşler ve bakış açıları bastırılmaktadır. Özetle söylenecek olursa, Deutche Welle, krizi, genellikle resmi makamların ve operasyona karşı çıkan Alman hükümetinin çerçevelediği gibi çerçevelemiştir. Bir başka ifadeyle resmi egemen siyasal çerçeve ile adı geçen medya organının çizdiği sorumluluk yükleme çerçevesi arasında büyük bir benzerlik söz konusudur.

Bir diğer Avrupa menşeli yayın organı Euronews, Barış Pınarı Harekâtını “saldırı” olarak tanımlamıştır. Diğer iki medya kuruluşunda olduğu gibi, bu harekât uluslararası normlara uygun bir operasyon olarak görülmemiştir. Nitekim operasyonun “saldırı” olarak

tasvir edilmesi bu durumu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Euronews'e göre, Türkiye Cumhuriyeti bu krizin sorumlusu olarak kabul edilmektedir. Euronews, haberlerinde operasyon esnasında yaşanan sivil göçlere, can kayıplarına ve IŞİD militanlarının tutuklu buldukları hapishaneden kaçmalarına büyük önem vermiştir. Nitekim yaşanan bu krizlerin sorumlusu olarak TSK'nın yürüttüğü operasyon gösterilmektedir. Bu bağlamda, Euronews'in kullandığı haber başlıkları ile diğer iki medya kuruluşunun kullandığı haber başlıkları büyük benzerlik göstermektedir. "Türkiye, ABD'nin birliklerini çekmesinden sonra kuzey Suriye'de askeri saldırılara başladı", "Türkiye'nin askeri saldırısının ardından Suriye'de sivillerin ölüm sayısı 30'a yükseldi", "BM, Türk saldırısı nedeniyle 100 bin kişinin evlerini terk ettiğini açıkladı" ve "Kürt yetkililer, Yüzlerce IŞİD savaşçısı ailesi Suriye'nin kuzeyindeki kamptan kaçtığını duyurdu" sorumluluk atfeden çerçevelere ilişkin bazı haber başlıklarıdır. Başlıklarda görüldüğü gibi, Türkiye saldırgan taraf olarak resmedilmekte, meydana gelen sivil göçlerin ve ölümlerin yanında IŞİD üyelerinin hapishaneden kaçmasının sorumlusu olarak Türkiye gösterilmektedir. Diğer iki medya organında olduğu gibi, nesnel ve tarafsız habercilik yapıldığının bir kanıtı olarak haberlerin BM ve diğer resmi makamlara dayandırıldığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda resmi siyasi çerçeveler ile Euronews'in ortaya koyduğu haber çerçeveleri arasındaki sınırın ortadan kalktığını söylemek mümkündür.

Euronews diğer iki medya organında olduğu gibi, haberlerinde Türkiye Cumhuriyeti'ni olayın sorumlusu olarak çerçevelerken, Türk tarafının operasyonun başlatılma sebebi olarak sunduğu gerekçeleri de gündeme getirmemiştir. Euronews, harekât başlamadan önce Türk tarafının ısrarla üzerinde durduğu Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması, PYD/PKK kaynaklı saldırılarının önüne geçilmesi ve Suriye'nin kuzeyinde oluşturulması planlanan "güvenli bölge" konularına yer vermemiştir. Devam eden iç savaşta, Türkiye'nin 3,5-4 milyon civarında Suriyeli mülteciye ev sahipliği yaptığı ve mültecilerin barınması, beslenmesi ve eğitimi için 40 milyar dolar para harcadığı gibi güvenli bölge oluşturulmasına zemin hazırlayan faktörler göz ardı edilmiştir.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında, üç medya organı da TSK tarafından yürütülen askeri harekât sonucunda ortaya çıkan sivil/askeri kayıplar veya yaralanmalardan, oluşan sivil göç hareketinden ve çeşitli olumsuzluklardan Türk tarafını sorumlu tutmakta, diğer bir deyişle Türk tarafı yaşanan problemin sorumlusu olarak çerçevelenerek, birinci varsayımımızın doğrulandığı görülmektedir. Ayrıca üç medya kuruluşu da TSK tarafından yürütülen askeri harekâtı, meşru bir operasyon olarak görmeyip, olayı bir "işgal" veya "saldırı" şeklinde tanımlamakta, bu duruma paralel olarak Türk tarafı da işgalci bir güç olarak tasvir edilerek, ikinci varsayımımızın da doğrulandığına şahit olunmaktadır.

Ahlaki Yüksek Zeminin Korunması

BBC World, Barış Pınarı Harekâtına ilişkin yaptığı haberlerde, krize ahlaki bir mesele olarak yaklaşmıştır. Ancak bu noktada, krizin hangi tarafının ahlaki yüksek zemini korumaya yönelik girişimlerde bulunduğu belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Daha açık bir ifadeyle, adı geçen medya organına göre, hangi tarafın eylemleri ahlaki açıdan meşru ve doğrudur?

BBC World'e göre, Türkiye ahlaki yüksek zemini korumaktan uzak bir ülke olarak çerçevelenmiştir. Aslında bu durum, yukarıda kısmen değinilen operasyonun uluslararası haklardan doğan bir meşruiyetinin olup olmamasına ilişkin bir çerçevedir. Söz konusu medya kuruluşunun operasyonu "saldırı" ve "istila" olarak tanımlaması bile Türk tarafının ahlaki zemini gözetmediğinin bir işareti olarak yorumlamak mümkündür. Burada, bu harekâtın diğer ülkeler tarafından destek görüp görmediği diğer bir ifadeyle operasyonun meşru bir dayanağının olup olmadığı önem kazanmaktadır. BBC World'un Mike Pompeo'nun sözlerine dayandırdığı haberin başlığında, "Mike Pompeo. 'ABD, Türkiye'nin Suriye saldırısını

onaylamadı' diyor" ifadesi yer almaktadır. Aynı haberin spotunda, ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun ABD'nin Türkiye'nin askeri harekâtına yeşil ışık yakmadığı bilgisi paylaşılmaktadır. Yine aynı konuyla ilintili bir başka haberin başlığında, "ABD, Türk bakanları cezalandırıyor" ifadesi yer almaktadır. ABD'nin Türk bakanları cezalandırmasının altında yatan ana sebep, Suriye'nin kuzeyine gerçekleştirilen askeri harekâttir. Bu harekât, ABD'li Cumhuriyetçi senatörler tarafından meşru kabul edilmemiş ve sonunda Türk bakanlara yaptırım kararı çıkmıştır. Görüldüğü gibi harekâta ilişkin BBC World'de yer alan haberlerde, Türkiye'nin eylemleri ne yasal olarak ne de ahlaki açıdan doğru bulunmamıştır. Bir başka ifadeyle, diğer uluslararası aktörlerin askeri operasyona destek vermemesi, Türk tarafının doğru ve haklı bir pozisyonda olmadığını göstermek için kullanılmıştır. Ayrıca operasyondan sürekli bir şekilde "saldırı" ve "istila" şeklinde bahsedilmesi Türkiye'nin asi, agresif ve irrasyonel bir eylemde bulunduğuna gönderme yapmaktadır.

Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Deutsche Welle'in çizdiği ahlaki yüksek zeminin korunması çerçevesi ile BBC World'un çizdiği çerçeve arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. Söz konusu medya kuruluşu BBC World örneğinde olduğu gibi operasyonu "saldırı" ve "istila" olarak tanımlamakta olup, bu durumu Türk tarafının ahlaki zemini gözetmediğinin bir işareti olarak yorumlamak mümkündür. Harekâtın uluslararası aktörler tarafından kabul edilmediği haberleştirilmiş ve sık sık resmi makamların ifadelerine yer verilmiştir. Donald Trump'ın sözlerine dayandırılan haberin başlığında, "Donald Trump, Türkiye'nin Suriye'deki eylemlerini 'tehlikeli' olarak nitelendirdi ve 'etnik veya dini azınlıkları hedeflemenin' kabul edilemez olduğu konusunda uyardı" ifadesi yer almaktadır. Burada özellikle, harekâtın "tehlikeli" olarak kabul edilmesi ve en önemlisi de "etnik veya dini azınlıkların" hedef alındığı iddiası Türkiye Cumhuriyeti tarafından gerçekleştirilen askeri operasyonun ahlaki temelden yoksun olduğuna gönderme yapmaktadır. Nitekim söz konusu medya organının sık sık Türkiye'ye yönelik olası yaptırımları haberleştirmesi Türkiye'nin ahlaki zemini korumadığına ilişkin çerçeveyi daha da pekiştirmektedir. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas'ın ifadelerine dayandırılan haberde, "Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Alman hükümetinin Türkiye'ye silah ihracatını durdurduğunu söyledi" başlığında yer verilmektedir. Bir başka haberde ise "Türkiye'ye yönelik olası yaptırımlar tartışılıyor" başlığı yer almaktadır. Bu haberin spotunda, AB dışişleri bakanlarının Türkiye'nin kuzeydoğu Suriye'deki askeri müdahalesini kınadıkları ve Türkiye'ye yapılması planlanan yaptırımlar hakkında toplantı gerçekleştirdikleri aktarılmaktadır. Görüldüğü gibi harekâta ilişkin Deutche Welle'de yer alan haberlerde, Türkiye'nin eylemleri ne yasal olarak ne de ahlaki açıdan doğru bulunmamıştır. Bir başka sözle, ABD Başkanı Trump, Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas ve AB dışişleri bakanları gibi diğer uluslararası aktörlerin askeri operasyona destek vermemesi, Türk tarafının doğru ve haklı bir pozisyonda olmadığını göstermek için kullanılmıştır. Ayrıca operasyondan sürekli bir şekilde "saldırı" ve "istila" şeklinde bahsedilmesi Türkiye'nin asi, agresif ve irrasyonel bir eylemde bulunduğuna gönderme yapmaktadır.

Harekâtı "saldırı" olarak tanımlayan Euronews, diğer iki medya kuruluşu gibi, Türkiye Cumhuriyeti'ni ahlaki yüksek zemini korumayan bir devlet olarak çerçevelemiştir. Euronews de Türkiye'ye yönelik yapılması planlanan yaptırımları, uluslararası aktörlerin bu harekâtın kabul edilemez olduğuna ilişkin açıklamalarını haberleştirmiştir. ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun sözlerine yer verilen haberin başlığında, "ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Başkan Donald Trump'ın Kuzey Suriye'den asker çekmeye karar vermesinin ardından ABD'nin Türkiye'nin hava saldırılarını ve kara saldırılarını onayladığı iddialarını reddetti" ifadeleri yer almaktadır. Operasyonun uluslararası arenada kabul edilmediği düşüncesini pekiştiren yaptırım haberlerinde "Fransa ve Almanya, kuzey Suriye'ye yapılan saldırılar nedeniyle Türkiye'ye silah ihracatını durduruyor" başlığına yer verilmektedir. Bu haberin spotunda, Türkiye'ye yaptırım uygulayan AB ülkelerinin sadece Almanya ve Fransa ile sınırlı kalmadığı İngiltere'nin

de Suriye'nin kuzeyine yaptığı askeri harekât (asıl metinde harekât yerine saldırı ifadesi kullanılmıştır) nedeniyle Türkiye'ye silah ihracatını durdurduğuna yer verilmektedir. Yine haberin spotunda İngiltere Dışişleri Bakanı Dominic Raab'ın İngiliz parlamentosunda yaptığı konuşmadan bir kesit sunulmaktadır. Raab'ın "Türkiye'nin eylemleri pervasız, üretkenlikten uzak, bu tarz eylemler müttefikler tarafından asla kabul edilemez" ifadesi haberleştirilerek Türkiye'nin eylemlerinin sadece ahlaki açıdan sorunlu olmadığı aynı zamanda bu eylemlerin pervasız, çözüm üretmekten çok çözümsüzlüğe hizmet ettiği ve Türkiye'nin agresif ve irrasyonel bir şekilde davrandığını vurgulamaktadır. Bu haber başlıklarından da anlaşılacağı üzere, Euronews'e göre Türkiye'nin eylemleri hem yasal açıdan hem de ahlaki açıdan doğru bulunmamıştır. Haberlerde Türkiye'nin öne sürdüğü güvenli bölge, ulusal sınırların güvenliği gibi harekâtın yapılmasına temel oluşturan tezlere yer verilmemiş olup, uluslararası aktörlerin operasyona destek vermemesi, Türkiye'nin ahlaki yüksek zemini korumadığı çerçevesine dayanak oluşturmak için kullanıldığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, üç medya kuruluşu da TSK tarafından yürütülen askeri harekâtın uluslararası hukuk kurallarına uymadığını, söz konusu harekâtın ahlaki bir zemine oturmadığını, harekâtın uluslararası arenada destek görmediğini ve Türk tarafını ahlaki yüksek zemini korumayan bir aktör olarak çerçeveleyerek, üçüncü varsayımımızı da desteklemektedir.

Kriz Çözüm Önerileri

Bu çerçevede, yaşanan krizin çözümüne ilişkin medya kuruluşlarının ya da krize doğrudan ve dolaylı olarak taraf olan aktörlerin önerilerinin neler olduğu önem taşımaktadır. Haberin söyleminde krizin çözümüne ilişkin ne gibi eylemler önerilmektedir?

BBC World, bir medya kuruluşu olarak yaşanan krize yönelik bir çözüm önerisi getirmemiş olsa da krizin çözümü için yapılan girişimleri haberleştirmiştir. Medya kuruluşu, krizin çözüme kavuşturulması için operasyonun durdurulması ve ateşkesin sağlanması gibi eylemlere yer vermiştir. BBC World'e göre, gerginliğin azaltılması ve ateşkesin sağlanması noktasında ABD yoğun çaba harcamış, Türkiye Cumhuriyeti de ilk başlarda olmasa da operasyonun son günlerine doğru krizin çözülmesi adına bu çabalara karşılık vermiştir. Ancak paylaşılan haberlerde, Türkiye'nin ancak Kürtlerin bölgeden kuvvetlerini çekmesi halinde ateşkesi kabul edeceği vurgulanmıştır. Yani Türkiye ateşkesi şartlı bir şekilde kabul eden bir ülke olarak çerçevelemiştir. Nitekim "ABD, Türkiye'nin Suriye'ye yönelik saldırılarını askıya alacağını aktardı" ve "ABD başkan yardımcısı, Türkiye'nin askeri operasyonları 'durdurmayı' kabul ettiğini, ABD'nin ise Suriye'nin kuzeyindeki Kürt kuvvetlerinin 'geri çekilmesine' yardımcı olduğunu söyledi. Bu bir kez tamamlandığında Türkiye 'kalıcı bir ateşkes kararlaştırdı' diyor" başlıklı haberler bu çerçeveyi destekler niteliktedir. Ayrıca Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Ankara'da ABD başkan yardımcısı Mike Pence başkanlığındaki heyetle görüştüğü haberine yer verilmesi, Türkiye'nin şartlı da olsa çözümden yana bir tavır sergilediğini ortaya koymaktadır.

Deutsche Welle de BBC World gibi, bir medya kuruluşu olarak yaşanan krize yönelik bir çözüm önerisi getirmemiş olsa da krizin çözümü için yapılan girişimleri haberleştirmiştir. Medya kuruluşu, krizin çözüme kavuşturulması için operasyonun durdurulması ve ateşkesin sağlanması gibi eylemlere yer vermiştir. Deutsche Welle'e göre Almanya Şansölyesi Angela Merkel, ABD Başkanı Trump ve Almanya'da yaşayan Kürtler krizin çözümü için çaba sarf eden taraflar olurken, Türkleri temsil eden Erdoğan ise krizin çözümünden yana olmayan bir aktör olarak çerçevelenmiştir. Paylaşılan haberlerde gerek Almanya'da yaşayan Kürtler gerekse Merkel ve Trump operasyonların durdurulması ve ateşkesin sağlanması için Erdoğan'a çağrıda bulunmuşlar fakat Erdoğan bu çağrılarını geri çevirmiştir. Nitekim "Almanya iki milyondan fazla Kürt ve Türk'e ev sahipliği yapıyor. Almanya'daki Kürt liderler, Berlin'in bütün savaşları

durdurması için Ankara'ya baskı yapması gerektiğini söyledi” ve “Angela Merkel, bu hafta sonu Erdoğan'la yaptığı bir telefon görüşmesiyle Türkiye'nin Suriye'deki askeri saldırısını derhal durdurma çağrısında bulundu” başlıklı haberler, Kürtlerin ve Merkel'in çözümden yana tavır sergileyen haber çerçeveleri olarak karşımıza çıkarken, “Erdoğan başlangıçta, yalnızca Donald Trump ile konuşacağını söyleyerek ABD heyetiyle görüşmeyi reddetti” haberi Erdoğan'ın uzlaşmaz tavrını ortaya koyan haber çerçevesi olarak dikkat çekmektedir.

Euronews'in krizin çözümüne yönelik çizdiği çerçeve BBC World'un çizdiği çerçeve ile büyük benzerlik göstermektedir. Euronews de diğer iki medya kuruluşu gibi krizin çözümü için öneriler sunmamış olsa da krizin aşılması için yapılan girişimleri okuyucularıyla paylaşmıştır. Euronews'e göre, İngiltere Başbakanı Boris Johnson ve Trump gerginliğin azaltılması için yoğun çaba sarf etmiş, Türkiye operasyonun ilk günlerinde bu çabalara kayıtsız kalsa da son günlerine doğru çözümden yana uzlaşmacı bir tavır sergilemiştir. Ancak paylaşılan haberlerde, Türkiye'nin ancak Kürtlerin bölgeden kuvvetlerini çekmesi durumunda ateşkesi kabul edeceği vurgulanmıştır. Yani Türkiye ateşkesi şartlı bir şekilde kabul eden bir ülke olarak çerçevelenmiştir. “Johnson, Erdoğan'a Suriye'deki operasyonu durdurma çağrısında bulundu” ve “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin Kürt liderliğindeki kuvvetlerin çekilmesi durumunda, Türkiye'nin kuzeyindeki saldırılarına son vereceğini söyledi” haberlerini bu çerçevelere örnek olarak göstermek mümkündür.

Üç medya kuruluşunun askeri operasyonun bir çözüme kavuşması için öneriler getirirken, kısmi de olsa birbirlerinden ayrıldığı görülmektedir. BBC World ve Euronews'e göre, Türk tarafı gerginliğin azaltılması ve ateşkesin sağlanması konusunda ilk başlarda olmasa da operasyonun son günlerine doğru krizin çözülmesi adına atılan çabalara şartlı olarak karşılık vermekte, Deutsche Welle'e göre ise ateşkesin sağlanmasında ve sorunların bir çözüme kavuşturulmasında Türk tarafı operasyonun başından sonuna kadar uzlaşmaz bir tavır sergilemektedir. Buradan hareketle dördüncü varsayımımız kısmen de olsa doğrulanmaktadır.

Sonuç

Yukarıda elde edilen bulgular genel hatlarıyla değerlendirildiğinde, üç medya organının Barış Pınarı Harekâtına büyük önem vererek, gündeme taşıdıkları görülmektedir. Her üç medya organı da haberlerinde kaynak olarak, krize birincil dereceden taraf olan Türk, Amerikalı ve Kürt yetkililerin ifadelerini kullanmıştır. Buna karşın resmi devlet makamların dışındaki haber kaynaklarının kullanımı yok denecek kadar azdır. Adı geçen üç medya organı, Herman ve Chomsky'nin (2012) öngördüğü gibi haberlerin çerçevesini resmi makamların söylemlerine dayandırıp belirleyerek, “objektif habercilik” yapıldığı vurgusunu ön plana çıkarmaya çalışmıştır.

Barış Pınarı Harekâtı haberlerinde, genellikle ateşkesin durdurulması, Türkiye'ye karşı hayata geçirilmesi planlanan yaptırımlar ve Avrupa genelinde yaşayan Kürt azınlıkların harekâta karşı gerçekleştirdiği protestolar ön plana çıkarılmıştır.

Her üç medya organı da Türk tarafının dile getirdiği “operasyon” veya “harekât” ifadelerini reddederek, bu eylemi bir “istila” ve “saldırı” olarak tanımlamıştır. Hiçbir medya organı, Türk tarafının öne sürdüğü ve harekâtın yapılmasına zemin oluşturan tezleri gündeme getirmemiştir. Bu bağlamda üç medya organı da olayın tek bir boyutuna odaklanıp diğer alternatif söylemlere yer vermemiştir.

Barış Pınarı Harekâtı'nın başlaması ve bu operasyon sırasında yaşanan birtakım insani ve siyasi krizlerin yaşanmasında her üç medya organı da Türkiye Cumhuriyeti'ni olayın sorumlusu olarak çerçevelemiştir. BBC World, Deutsche Welle ve Euronews'in haber söylemi ile bağlı oldukları ülkelerin sahip olduğu siyasi söylemin iç içe geçtiği ve resmi siyasal çerçeve ile üç medya organının ortaya koyduğu haber çerçeveleri arasındaki sınırların kaybolduğu

görülmüştür. Avrupa'nın önde gelen bu üç medya organının harekât kapsamında ortaya koyduğu çerçevelerin büyük oranda siyasallaştığı ve ülke içindeki siyasal aktörlerin sahip olduğu çerçevelerin bir uzantısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Üç medya organına göre, sorumluluk atfetme çerçevesinde olduğu gibi, ahlaki yüksek zeminin korunması çerçevesinde de Türkiye'nin karnesi pek iç açıcı değildir. Her üç medya organı da harekâtı bir işgal, saldırı ve istila olarak tasvir etmiş ve Türkiye tarafından gerçekleştirilen askeri operasyonun ahlaki ve yasal bir zeminin olmadığını öne sürmüştür. Uluslararası siyasal aktörlerin harekâtın kabul edilemez olduğu ve bir an önce sonlandırılması için yaptığı çağrılar dayanak noktası kabul edilerek, Türkiye Cumhuriyeti devletinin yüksek ahlaki zemini korumayan bir davranış sergilediği ve Türkiye'nin eylemlerinin rasyonaliteden uzak ve agresif olduğu vurgulanmıştır.

Üç medya kuruluşu da krizin çözümüne ilişkin öneriler sunmamakla birlikte krizin aşılması ve normalleşmenin sağlanması için yürütülen çabalara yer vermiştir. Harekâtın başlarında, BBC World ve Euronews tarafından Türkiye çözümünden yana tavır almayan inatçı bir ülke gibi çerçeveselense de harekâtın son günlerine doğru Türkiye ABD, Fransa, Almanya, İngiltere ve Kürtler gibi çözümünden yana olan bir ülke olarak çerçevelenmiştir. Ancak Deutche Welle'e göre Türkiye ne harekâtın başında ne de sonlarına doğru yukarıda adı geçen siyasal aktörler tarafından dile getirilen çözüm önerilerine karşı çıkan bir ülke olarak çerçevelenmiştir.

Tüm bu çıkarımlardan hareketle, Avrupa ülkelerinin harekâta ilişkin sahip olduğu siyasal çerçeve üç medya organı tarafından yeniden üretilerek dolaşıma sokulurken, nesnel ve tarafsız habercilik yapmak gibi birtakım gazetecilik normlarının, ideolojik ve siyasal saikler gözetilerek ikinci plana atıldığı görülmüştür.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri (23.Baskı). Pegem Akademi Yayınları. Ankara.
- Chandler, D. ve Munday, R. (2018). *Medya ve iletişim sözlüğü*. (B. Taşdemir, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Chomsky, N. (2018). Korsanlar ve imparatorlar: eskiler ve yeniler gerçek dünyada uluslararası terörizm. (Çev: Aslı Önal). Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- Dursun Çiler (2004). Haberde 'gerçekliğin inşa edilmesi' ne demektir. Ç. Dursun (Der.), Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi, Ankara: Elips Kitap, 37-65.
- Entman, R. M. (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal Of Communication*, 43(4), 51-58.
- Erdoğan, İ. (2008). Haber çerçeveleme: kuram ve tipoloji. *Marmara İletişim Dergisi*, 13(13), 35-52.
- Erdoğan, İ. (2011). Gündem koyma ve saptama yaklaşımında bir araştırma geleneği ve tasarımı olarak çerçeveleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(1).
- G, Erving. (1986). *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Northeastern University Press, Boston.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching: mass media in the making and unmaking of the new left*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Gamson, W. A., Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: a constructionist approach. *The American Journal of Sociology*, 95(1), 1-37.

- Herman, E. S., Chomsky, N., & Abadoğlu, E. (2012). Rızanın imalatı: kitle medyasının ekonomi politiği. Bgst Yayınları.
- İrvan, S. (2001). Gündem belirleme yaklaşımının genel bir değerlendirilmesi. *İletişim*, 1(9), s.69-108.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1984). Choice, values, and frames. *American Psychologist*. 39, (pp. 341-350).
- Katz, E. (1992). The End of Journalism? Notes on Watching the War, *Journal of Communication*, 42(3), 5-13.
- Liebes, T. (1992). Our war/their war: comparing the intifadeh and the gulf war on us and Israeli television. *Critical Studies in Media Communication*, 9(1), 44-55.
- McCombs, M. E., ve Shaw, D. L. (1972). "The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187.
- Ö, Burak., and Baybars-Hawks, B. (2018). Framing the russian aircraft crisis: news discourse in turkey's polarized media environment. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 15(57), 33-47.
- Özçetin, B. (2018). Kitle iletişim kuramları: kavramlar, okullar, modeller. İletişim Yayınları. İstanbul.
- Özdemir, Ç. (2016). Suriye'de iç savaşın nedenleri: otokratik yönetim mi, bölgesel ve küresel güçler mi?. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 81-102.
- Pan, Z., & Kosicki, G. M. (1993). Framing analysis: an approach to news discourse. *Political Communication*, 10(1), 55-75.
- Reese Stephen D (2001). Prologue-framing public life: a bridging model for media research. Stephen D Reese Et Al (Eds.), Framing Public Life: Perspectives On Media And Our Understanding Of The Social World, Mahwah, Nj: Lawrence Erlbaum, 7-3.
- Ryan, M. (2004). Framing the war against terrorism: US newspaper editorials and military action in Afghanistan. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 66(5), 363-382.
- Saraç, D. Ç. (2018). Domuz gribi haberlerinde çerçeveleme: Hürriyet gazetesi örneği framing in swine flu news: Hürriyet newspaper example.
- Tankard, J.W. (2001). The empirical approach to the study of media framing. In S. D. Reese, O. H. Gandy & A. E. Grant (Eds.), Framing Public Life (pp. 95-106). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Tewksbury, D. and S. Dietram A. (2009). "News framing theory and research", B. Jennings and M. B. Oliver (Ed.), Media Effects: Advances in Theory and Research, Routledge, New York and London.

İnternet Kaynakları

- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-baslayan-arap-bahari-yayildikca-kisa-dondu/1030616>, Erişim Tarihi: 15.12.2019.
- <https://www.amerikaninsesi.com/a/suriye-de-ic-savas-dokuzuncu-yilina-girdi/4834271.html>, Erişim Tarihi: 15.12.2019.
- <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/suriyeliler-turkiyede-kalsin-diye-harcanan-paranin-sadece-yuzde-8ini-avrupa-odedi-5475204/>, Erişim Tarihi: 15.12.2019.
- <https://www.tv100.com/baris-pinari-harekatina-hangi-ulkeler-destek-oldu-video-471341>, Erişim Tarihi: 15.12.2019.

<https://sozluk.gov.tr/?kelime=istila%20etmek>, Erişim Tarihi: 20.12.2019.

BBC World Tweetler

US vice-president says Turkey agrees to "pause" military operations, while the US assists with "withdrawal" of Kurdish forces in northern Syria
Once that is completed Turkey "has agreed to a permanent ceasefire", he says
<https://t.co/UJNnox5KpG> <https://t.co/Wqftb3tNMU>

Turkey to suspend Syria offensive, US says <https://t.co/QtTngMGki5>

Turkey's President Erdogan meets US delegation headed by Vice-President Mike Pence in Ankara
<https://t.co/9cJhIGj7Cy> <https://t.co/50sgvWnXoN>

Turkish president Erdogan 'threw Trump's Syria letter in bin' <https://t.co/uUWIDZ8yvM>

Turkey-Syria offensive: Not our problem, says Donald Trump <https://t.co/XqfFmvKs5N>

Turkey-Syria offensive: Erdogan rejects US ceasefire call <https://t.co/MFLrwBbFVw>

Saudi Arabia warms to Russia's embrace <https://t.co/HyEmNh58Li>

Turkey-Syria offensive: Turks embrace nationalist mood <https://t.co/bDdgvPqrb7>

Russia says it will not allow clashes between Turkish and Syrian forces, as Turkey's military offensive continues <https://t.co/so3IJWo7rJ>

Turkey-Syria offensive: US sanctions Turkish ministries <https://t.co/jJ3O6bOwuu>

Turkey-Syria offensive: The people caught in the middle <https://t.co/8mMI3EDE5d>

Turkey-Syria offensive: Syrian army heads north after Kurdish deal <https://t.co/ViWAZgLPBm>

Turkey-Syria offensive: Kurds reach deal with Syrian army <https://t.co/w7t4hHD7g0>

Turkey-Syria offensive: US 'to evacuate 1,000 troops' as Turkey advances <https://t.co/Prxm0K4gXL>

Turkey Syria offensive: Guarding IS prisons no longer a priority, say Kurds <https://t.co/HNAtQ4JEPT>

Turkey Syria offensive: Fierce battle rages in Ras al-Ain <https://t.co/7TpKfrUYmN>

Turkey Syria offensive: US builds pressure to halt incursion against Kurds <https://t.co/Eth0BvupYP>

Trump's week of confusion over Turkey in Syria <https://t.co/DBawg7gtNW>

Turkey Syria offensive: 100,000 flee homes as assault continues <https://t.co/tjlxARjbKE>

Casualties are increasing as Turkey presses on with offensive on Kurdish-held areas of northern Syria
<https://t.co/X5ggjYsfuS>

Why is Turkey launching an offensive in Kurdish-held areas of northern Syria?
[Tap to expand] <https://t.co/NFo9tnfskE> <https://t.co/QtInsxWTbf>

Turkey Syria offensive: Dozens killed as assault continues <https://t.co/b51V8d0v8d>

US Republicans seek sanctions on Turkey over Syria <https://t.co/Dne1Px1yPr>

Turkish forces have entered Kurdish-held areas of northern Syria. As smoke billows from border towns and tens of thousands flee their homes, the BBC's Middle East correspondent Martin Patience explains what's going on. [Tap to expand] <https://t.co/NFo9tnfskE> <https://t.co/NwCZoDOhya>

Turkey Syria offensive: Tens of thousands flee homes <https://t.co/eGwJc1z6Jb>

Turkey Syria offensive: 'The Kurds have no friends but the mountains' <https://t.co/Z1V1S2ic4A>

Turkey Syria offensive: Your questions answered <https://t.co/MJ47oiZzDI>

Turkey Syria offensive: Will Islamic State re-emerge? <https://t.co/Dx71a0yT4R>

US did not approve Turkey's Syria offensive, says Mike Pompeo <https://t.co/1nIWEa1imL>

Deutsche Welle Tweetleri

Erdogan initially refused to meet the US delegation, saying he would only speak to Donald Trump. <https://t.co/gYJuxQ0ebw>

Germany's weapons sales to Turkey have reached their highest level in 14 years. <https://t.co/Fz1SQS65kn>

Clashes broke out in Germany between Kurds and Turks over Turkey's military operation in Syria. Nine people, including five police officers, were injured. <https://t.co/0qA5BXx89q>

Days after he called them "wonderful people", Trump says Syrian Kurds "aren't angels" and defends his decision to withdraw US troops. <https://t.co/41AF8efvtC>

Thousands of pro-Kurdish protesters across the world took to the streets over the weekend to condemn Turkey's offensive in Syria. <https://t.co/poS7nKUYLk>

"We want this war to stop. Nobody should die — no soldiers, no civilians." The village chief of Suruç, Turkey was killed in an attack which is seen as reprisal from Syria. <https://t.co/IwoAwBnp29>

US officials have also threatened to impose tougher sanctions on Turkey if Ankara refuses to halt its offensive. <https://t.co/vk3tNfoxuw>

In Germany, two footballers of Turkish descent faced criticism for giving a military salute in a team photo. The gesture was viewed as being supportive of Turkey's military offensive in Syria against Kurdish militia. <https://t.co/XmrprWqY7T>

The indictment comes after the US imposed sanctions on Turkey over its military offensive against Kurdish fighters in Syria. <https://t.co/3WMCRQ1as1>

Turkey was planning an assault on the Kurdish-controlled city.
<https://t.co/mCuSgChh7M>

Thousands of pro-Kurdish protesters across the world came out on the streets this weekend to condemn Turkey's offensive in Syria. <https://t.co/aM8eLWKDpR>

"We want this war to stop. Nobody should die — no soldiers, no civilians."
The village chief of Suruç, Turkey was killed in an attack which is seen as reprisal from Syria.
<https://t.co/ZJiCEOXKtx>

Angela Merkel called for an immediate halt to Turkey's military offensive in Syria over a phone call with Erdogan this weekend.
<https://t.co/2vMJqG0nA1> <https://t.co/lsJYA2ZYOF>

At least five people, including a police officer, were injured as a pro-Kurdish demonstration turned violent in the German city of Herne.
<https://t.co/bLaN9NiRVQ>

Thousands of pro-Kurdish protesters across the world came out on the streets this weekend to condemn Turkey's offensive in Syria. <https://t.co/ooZ7XRFARm>

Donald Trump has slammed Turkey's actions in Syria as "dangerous" and warned that "targeting of ethnic or religious minorities is unacceptable."
<https://t.co/gkDcUIo017>

Any arms embargo would only make Turkey stronger, says Turkish Foreign Minister @MevlutCavusoglu.
<https://t.co/5co18bhl76>

From protesters to heads of state, Turkish military operations in Syria are provoking a strong reaction around the globe. <https://t.co/1KCGf9tdUC>

Angela Merkel called for an immediate halt to Turkey's military offensive in Syria over a phone call with Erdogan.
<https://t.co/2vMJqG0nA1> <https://t.co/sgTwx8YiWI>

Sanctions against Turkey are on the table, but no drastic decisions are expected during today's meeting of EU foreign ministers.
<https://t.co/M30johlLyW>

Spokesman of the mostly-Kurdish Syrian Democratic Forces (SDF) said his group would look at "all options that could spare our people ethnic cleansing."
<https://t.co/DLam6MgG9j>

Clashes between Turkish-led troops and Kurdish militia were concentrated around the border towns of Tel Abyad and Ras al-Ayn.
More than 130,000 people were driven out from the surrounding rural areas, according to the @UN.
<https://t.co/NyfMbdJ6Q8>

Kurds and supporters in Germany rallied against Turkey's incursion into Syria that threatens to unleash a humanitarian disaster and squash Kurdish autonomy. <https://t.co/Yud781aDjH>

Any arms embargo would only make Turkey stronger, Turkish Foreign Minister @MevlutCavusoglu tells @dwnews. <https://t.co/my4eAtyS7S>

In an exclusive interview with DW, Turkish Foreign Minister @MevlutCavusoglu said any arms embargo would only make Turkey stronger. <https://t.co/cwqPaIp2hL>

German Foreign Minister Heiko Maas said the German government is stopping arms exports to Turkey. <https://t.co/NSYIWizDLj>

UK-based Syrian Observatory for Human Rights said some 32 Kurdish militiamen and several civilians have been killed during Turkey's offensive. <https://t.co/EonDOKamkN>

"And we will never accept that refugees are weaponized and used to blackmail us," @eucopresident Donald Tusk has sharply criticized Turkish President Erdogan's threat of "opening the gates" and "sending 3.6 million refugees your way." <https://t.co/qcBUiply3u>

Turkish forces have begun a ground offensive following widespread airstrikes in Kurdish-run northeastern Syria. <https://t.co/GpxXVSSuZi>

Western nations slammed Turkey's Syria incursion at the @UN, but the Security Council failed to agree on a statement. Russia says it wants the "illegal military presence" of other nations to be addressed in any document. <https://t.co/jrA60DK1K1>

Turkey said it planned to advance 30 kilometers into Syrian soil. <https://t.co/IpIAeGZUCb>

Heavy fighting continued between the Turkish military and Kurdish-led Syrian Democratic Forces (SDF) soldiers on the second day of Ankara's offensive. <https://t.co/14D1PvSjKu>

Kurdish authorities said Turkey shelled part of a prison where a large number of Islamic State militants were held. <https://t.co/U9oUPffCrn>

Possible sanctions against Turkey are being discussed. <https://t.co/ZkcxJJ5RVl>

Turkish forces have begun a ground offensive following widespread airstrikes in Kurdish-run northeastern Syria. At least seven civilians and three members of the Kurdish-led militia were killed in the Turkish bombardment. <https://t.co/YzWPwCHiVJ>

Police believe 27-year-old German, Stephan B. acted alone. He livestreamed the attack for 35 minutes. <https://t.co/zj6PCwJMDC>

Boeing is still dealing with the fallout from two deadly crashes due to technical failures last year. <https://t.co/YhyNpPg17i>

Germany and the EU are among many voices speaking out against the Turkey's military invasion of northern Syria on Wednesday. <https://t.co/QxIPY4MoTr>

Germany is home to upwards of two million people of Kurdish and/or Turkish heritage. Kurdish leaders in Germany say Berlin needs to up the pressure on Ankara to stop all-out war. <https://t.co/mljAnkKd8V>

Turkey has begun an assault on US-backed Kurdish fighters in northeast Syria that has caused intense fighting and a humanitarian disaster. <https://t.co/u0c4riisDH>

A Turkish military operation against Syrian Kurdish territory could set the stage for a potential bloodbath and instability across the region for years to come. Why would Turkey want to attack? <https://t.co/OpywxkUAmL>

JUST IN: President Recep Tayyip Erdogan announces Turkish offensive into northeast Syria has begun. <https://t.co/Z0GqhStXmG>

A government aide said the Turkish army and its allies would cross the Syrian border "shortly." <https://t.co/wSIUkQDA9m>

Turkey appears poised to launch a military operation against Kurdish-led forces in northeast Syria. <https://t.co/1DiyOBYXYS>

Euro News Tweetleri

Turkey's Syria incursion: Can Ankara force NATO to provide assistance? <https://t.co/CjhfyiqjN3>

Orban says would have to 'use force' if Turkey 'opens gates' to refugees <https://t.co/mIIAWg1lZr>

Turkey's Syria incursion: Can Ankara force NATO to provide assistance? <https://t.co/3nFi6UKCmG>

US President Donald Trump sent a letter to his Turkish counterpart before Erdogan launched an incursion into Syria, urging him "don't be a tough guy" and "don't be a fool!" <https://t.co/Fgc3NUbAt2>

President Recep Tayyip Erdoğan has said he will only end Turkey's offensive in northern Syria if Kurdish-led forces withdraw. <https://t.co/7t1dxSXSqI>

Don't be a tough guy,' Trump warned Erdogan over Turkish offensive in Syria <https://t.co/JJBDEaIKcf>

What is the PKK and what's behind Turkey's war in Syria? | Euronews Answers <https://t.co/yyGtJpe2qz>

What has happened during the first week of Turkey's military incursion into northern Syria? Watch our video explainer. <https://t.co/DULQAqglyU>

Watch: Explainer on Turkey's military incursion into northern Syria <https://t.co/mkDUdAAHrN>

What is the PKK and what's behind Turkey's war in Syria? | Euronews Answers <https://t.co/3nSkw89DMc>

President Recep Tayyip Erdoğan has said he will only end Turkey's offensive in northern Syria if Kurdish-led forces withdraw. <https://t.co/NluiWCvkxw>

President Donald Trump said on Tuesday, October 15 that he wants to "bring our soldiers back home" and let others maintain "peace and safety" as Turkey continued its offensive in northern Syria despite U.S. sanctions. <https://t.co/ZXY02uUNOW> <https://t.co/qx3Zaji6nO>

President Tayyip Erdogan explained on Tuesday, October 15 at the Turkic Council summit that the goal of the military operation "Peace Spring " was to "eliminate terrorist groups" and PKK bases in northern Syria. <https://t.co/ZXY02uUNOW> <https://t.co/C3uwnWu862>

US Vice President Mike Pence traveled to Ankara on Wednesday along with Secretary of State Mike Pompeo and other delegates to try and negotiate a settlement to the conflict. <https://t.co/VLqSOtjS9p>

Turkey will never declare a ceasefire in northeastern Syria': Erdogan tells reports <https://t.co/BJO9FM8Kx>

Abandoned by their U.S. allies, the Syrian Democratic Forces are fighting alongside the Syrian army in Manjib. <https://t.co/ImIF74t6WV>

What next for Syria as Kurds join forces with Assad? <https://t.co/EqMxOJkHPO>

EU foreign ministers met to weigh options for how the EU should respond to Turkey's invasion of Syria. <https://t.co/7fFUTjdolQ>

Turkish players celebrated with a military salute during Friday's victory over Albania, just days after Turkey launched military operations in northern Syria against Kurdish forces. <https://t.co/dUePZKjiVu>

US President Donald Trump has imposed sanctions on Turkey over its military operation in Syria. <https://t.co/1T2bJBDCuE>

Kurdish fighters announced that they had concluded an agreement with the Syrian regime to redeploy government forces on the border with Turkey. <https://t.co/PkF2727AUC>

Hungary local elections: Opposition candidate Karácsony unseats Fidesz-backed incumbent in Budapest <https://t.co/KUWm6Wr5el>

Kurdish authorities in Syria said on Sunday nearly 800 close relatives of fighters from the so-called Islamic State (IS) fled the Ain Issa camp. <https://t.co/NTsGOQ4IYF>

Hundreds of IS fighters' families flee camp in northern Syria: Kurdish officials <https://t.co/15SrAGQw0I>

IS fighters escape detention due to Turkish offensive, Kurds tell Euronews, warning more will follow <https://t.co/7hjTPtcvKW>

France and Germany halt arms export to Turkey over incursion into northern Syria <https://t.co/oSlkCIqbhM>

Families of IS fighters in Syria hope Turkish offensive offers way out <https://t.co/vHTXRGVwFc>

Johnson 'urges' Erdogan to end Turkish operation in Syria during call <https://t.co/d4n1ZAhwvy>

Civilian death toll rises to 30 in Syria following Turkey's military offensive, says monitor <https://t.co/mMdYZR0hck>

100,000 flee homes in northeast Syria amid Turkish offensive, says UN <https://t.co/5ZrVNAiTEJ>

Alexei Leonov, the first human to walk in space has died aged 85 <https://t.co/OjsQygR1mF>

A car bomb went off in the Syrian city of Qamishli, killing at least three civilians and wounding at least nine more, Kurdish-led security forces SDF said.

<https://t.co/YqdmB2UE8Q>

: REUTERS/Rodi Said <https://t.co/LNmW3y85hN>

BREAKING: At least three civilians have been killed and nine wounded after a car bomb detonated in the Syrian city of Qamishli, an official in the Kurdish-led security forces Syrian Democratic Forces (SDF) said. <https://t.co/5ig2my4IZY> <https://t.co/XdwTf5mHuy>

Turkish President Recep Tayyip Erdogan has defended Turkey's actions following worldwide condemnation of the military offensive in northeast Syria.

<https://t.co/UhOWnevLyv>

Turkish troops and allied Syrian rebels have encircled two border towns in northeast Syria, as the Turkish military offensive that has drawn condemnation from around the world closes in on securing its targets.

<https://t.co/XGQ8bjtTO>

Live | Smoke seen rising above Syria's Ras Al Ain

<https://t.co/5ig2my4IZY> <https://t.co/Q1rB3owzv9>

"If you attempt to label our operations as an invasion...we will open our borders and send 3.6 million refugees your way."

Turkish President Recep Tayyip Erdogan defended launching a military operation in northeastern Syria.

<https://t.co/mY5uJteLhr> <https://t.co/GCm42FmoJt>

"The Turkish operation into North East Syria can open a new dramatic chapter in the already very dark history of the Syrian war."

MEPs condemn Turkey offensive, call for action over security and humanitarian concerns.

<https://t.co/zcGNRRReEVx>

"The United States didn't give Turkey a green light."

US Secretary of State Mike Pompeo denied claims that the US approved Turkey's airstrikes and ground offensives after President Donald Trump decided to pull troops from Northern Syria.

<https://t.co/mY5uJteLhr> <https://t.co/Grf9N4rcyo>

WATCH | Turkish jets take off from airbase as military offensive begins against PKK/YPG and IS in northern Syria

<https://t.co/oxCRdBFXN> <https://t.co/xcjenlyYXt>

BREAKING: Turkey begins military offensive in northern Syria after US pulls out troops

<https://t.co/oxCRdBFXN>

Turkey deployed a fleet of trucks carrying tanks towards the Syrian border on Tuesday after an abrupt policy shift by U.S. President Donald Trump.

<https://t.co/OWF75P3oJZ> <https://t.co/SVCTTPAyKY>

Watch live: Winners of Nobel Prize in Chemistry announced <https://t.co/J7aHZlii67>

INSPIRE MIDDLE EAST | What advice does @SSeagalOfficial have for aspiring actors?

Euronews' @rme_rebecca finds out on the red carpet of the @ElGounaFilm Festival:

<https://t.co/xWL3B1hbMD>

#GFF #GFF19 <https://t.co/fJmDwWotUN>

Turkish forces, together with the rebel Free Syrian Army, will cross the Syrian border "shortly", President Tayyip Erdogan's communications director said early on Wednesday, as a surprise withdrawal of U.S. troops made way for the Turkish incursion. <https://t.co/ZzP84iKn8J>

Preparations for a Turkish military operation in northern Syria are complete, Turkey's defence ministry said early on Tuesday.
<https://t.co/mrUc5YNwkW>